

Biologisk mangfold av fugl i sentrale deler av Hoplavassdraget

Magne Husby

Biologisk mangfold av fugl i sentrale deler av Hoplavassdraget

Magne Husby

Høgskolen i Nord-Trøndelag

Utredning nr 51

Avdeling for sykepleier-, ingeniør- og lærerutdanning

ISBN 82-7456-351-4

ISSN 0809-1706

Steinkjer 2004

Forord

Hovedmålsettingen med prosjektet er å skaffe oversikt over hvilke kvaliteter Nesvatnet, Hoklingen, Lynvatnet og Movatnet har som fugleområder. Disse utgjør sammen med Hammervatnet viktige deler av Høplavassdragets nedbørsfelt. Kunnskapen om Hammervatnet er ganske god fra tidligere undersøkelser og publisering, mens det ikke foreligger noen større publisering om kvalitetene i de andre vatna.

Hovedmålet er nådd ved å gjennomføre telling av vannfuglene i de fem nevnte vatna gjennom en hel sesong, fra uke 15 og ut uke 46. Det vil si ukentlig telling fra midten av april til midten av november. Dette ble utført i 1999. I tillegg er det innhentet registreringer som er foretatt av andre ornitologer de siste årene, og supplert med enkelte observasjoner av interesse fra andre deler av nedbørsfeltet enn de ulike vatna.

Alle de ukentlige tellingene ble utført av undertegnede. Takk til Georg Bangjord, Marit Elise Hellan, Arild Husby, Arne Myrås, Per Inge Værnesbranden og Tom Roger Østerås for supplerende opplysninger, Takk også til Levanger kommune ved Viltfondet for økonomisk støtte til prosjektet og til Geir Vordal for de kartene som er presentert i rapporten. En spesiell takk til Magne Grenne for årlig trivelige turer til holmene på Hoklingen siden 1980.

Det er store forskjeller i feltinnsats mellom de ulike områdene. Det er derfor helt sikkert flere arter som ikke er blitt med i denne rapporten men som likevel har vært i de ulike områdene og kanskje blitt registrert av noen. Håper dere kan gi beskjed til undertegnede om slike funn. Det er også å håpe at denne rapporten inspirerer til å følge med fuglelivet i vassdraget, og undertegnede håper å få beskjed når det blir registrert sjeldne arter i nedbørsfeltet.

De data som er samlet inn her kan brukes til å se på eventuelle endringer i områdenes kvaliteter ved at det gjennomføres tilsvarende tellinger et senere år.

Levanger, januar 2004

Magne Husby

Sammendrag

I og ved Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Hoklingen og Movatnet i Hoplavassdragets nedbørsfelt er det registrert 184 ulike fuglearter, samt noen arter i tillegg i andre deler av nedbørsfeltet. Rapporten presenterer resultater fra ukentlige tellinger i hele den isfrie sesongen i 1999, samt oppunder 30 år med registreringer i ulike deler av vassdraget.

Flere områder både i Hammervatnet og i Movatnet er meget verdifulle områder for mange arter, og holmene vest i Hoklingen er det området med tettest hekkebestand i hele vassdraget. Ellers er det påfallende at de ulike vatna utfyller hverandre med at de har størst betydning for ulike arter. Ved å frede en bit av Hammervatnet og ikke noen arealer i de andre vatna, har en derved prioritert noen arter framfor andre uten at det skulle være noen grunn til det. Spesielt er fredningen av de viktigste hekkeplassene lavt prioritert i Hoplavassdraget.

Hammervatnet naturreservat var beste lokalitet for gråhegre, brunnakke, sjeldne gressender, toppand, sjeldne dykkender og sothøne. Lynvatnet hadde størst betydning for horndykker, fiskemåke og spesielt gjess, men hadde brukbare andeler for flere andre arter/artsgrupper. Movatnets verneverdi er høy, og ved å sammenligne Hammervatnet naturreservat (eller større del av vatnet for lommer) med Movatnet ved opptellingene i 1999, ble det for følgende arter/artsgrupper sett flere fugl (sum av alle uketallene) i Movatnet: Lommer*, horndykker, gjess, krikkand*, stokkand*, kvinand*, siland*, laksand*, og de fleste vaderarter*. De artene merket med * var sett i høyest antall i Movatnet av alle de fem undersøkte vatna i vassdraget. Også måker og terner var jevnt over vanligere i Movatnet enn i Hammervatnet. Hoklingen hadde flest observasjoner av hettemåke og terneartene makrellterne og rødnebbterne, og disse artene har jo en viktig hekkeplass her.

Ellers er det tydelig å se at for mange arter utgjør de ulike vatna en helhet i sommersesongen, og enkelte individ/flokker er observert å flytte mellom.

Det er spesielt viktige hekkeområder i Hammervatnet og Hoklingen som bør få økt vernestatus, samt østlige deler av Movatnet som på mange måter har de samme kvaliteter som Hammervatnet naturreservat.

1. Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1. Innhold	5
2. Innledning	6
2.1. Kort omtale av ulike områder	6
3. Materiale og metoder	12
4. Resultater	15
4.1. Artsliste for fugl registrert i sentrale deler av Høplavassdraget ...	15
4.2. Endringer i antall individ gjennom sesongen	23
4.3. Hekkefugl i våtmarksområdene	34
4.4. Sammenligning med endringer i marine våtmarksområder	37
5. Diskusjon	38
6. Litteratur	43

2. Innledning

Det nederste vatnet i Hoplavassdraget heter Hammervatnet, og er en klassisk fuglelokalitet godt kjent blant ornitologer i mange ti-år. De østre deler av vatnet ble fredet som naturreservat i 1984. Det foreligger flere publikasjoner som omhandler vatnet (se Husby 1994, 2002a).

Det er imidlertid flere store vatn lengre opp i vassdraget, og noen av disse har også betydelige kvaliteter for våtmarksfugler. Det er Nesvatnet, Hoklingen, Lynvatnet og Movatnet som er tatt med i dette arbeidet. For disse lokalitetene foreligger det ingen publikasjoner som tar for seg fugl, kun publiserte enkeltobservasjoner av sjeldnere arter eller korte kommentarer om områdene (for eksempel Husby 2000a, b). Målsettingen med dette prosjektet er å få oversikt over de kvaliteter som finnes i disse vatna, og samle disse i en rapport på en slik måte at informasjonen er tilgjengelig for allmennheten og forvaltningsmyndigheter. Dette er et viktig bidrag når Levanger kommune skal prøve å få oversikt over det biologiske mangfold.

Ferskvannslokalitetene i kommunen er viktige for vannfugler som skal finne næring, myte (skifte fjær) og eventuelt hekke her. Det kan derfor tidvis være store ansamlinger av fugl på de beste lokalitetene, og mest under trekket vår og høst. Sammen med de marine grunnvannsområdene i indre deler av Trondheimsfjorden utgjør ferskvatna en nødvendig helhet for at disse vannfuglene skal formere seg og overleve. Forvaltningsmyndighetene er fullt klar over de marine områdenes betydning ettersom disse i stor grad er fredet eller foreslått fredet, blant annet som Ramsar-områder. De mange rike ferskvannsområdene i regionen har ikke fått samme status, enda det er her de fleste andefuglartene har sine hekkplasser. I Levanger kommune har imidlertid Forra fått Ramsar-status, og de østre deler av Hammervatnet er fredet som naturreservat. Men det er flere verdifulle områder.

På grunn av islegging har områdene liten betydning for overvintrende fugl, men blir benyttet de årene isen ikke legger seg.

Hoplavassdraget er det største vassdraget i kommunen med flere forholdsvis store vatn. Fugleantallene her både under trekk og hekking tilsier at deler av vassdraget har nasjonal betydning for vannfugl. Hammervatnet er av de beste fuglevatna i Trøndelag.

2.1. Kort omtale av ulike områder.

Det er registrert 184 ulike fuglearter i og nært ved de fem vatna omtalt i denne rapporten. I tillegg er det flere andre arter observert i nedbørsfeltet. Nedenfor følger en kort omtale av hvert av de fem vatna denne rapporten tar for seg, samt også noen få kommentarer til noen andre områder i nedbørsfeltet.

Hammervatnet

Dette er det nederste vatnet i Hoplavassdraget. Det er ca. 6 km langt, overflata er 5,3 km², og vatnet ligger bare 25 m over havet. De østre buktene ble fredet som naturreservat i 1984. I vatnet og nærmeste landområder er det registrert 175 ulike fuglearter, noe som er et høyt antall for en slik innlandslokalitet. Siden forrige publisering (Husby 1994a) er det påvist 19 nye fuglearter i området, og disse observasjonene er omtalt her. Det er verd å merke seg at grågås har begynt å hekke her. Reir med egg ble funnet første gang i 2000, og arten har hekket årlig siden. Også trane har hekket i takrørskogen. Ellers er Hammervatnet en klassisk hekkelokalitet for bl.a. horndykker, skjeand og sothøne.

Nesvatnet

Vatnet ligger langs E6 nordøst for Hammervatnet. Det ligger 61 moh, og er knapt 2 km langt. Midt på vatnet er det en forholdsvis stor øy med granskog, og som ellers rundt vatnet danner or og andre løvtrær kantskogen mot vatnet. Det er mye takrør rundt vatnet, og det er registrert stor tetthet av sivsanger, og kommunens første registrerte rørsanger var her. Horndykkeren hekker årvisst, og også sothøne er påvist hekkende her. Ellers er det forholdsvis mye gressender og dykkender som har tilhold i vatnet. Flere titall sangsvaner bruker Nesvatnet om våren. Jevnt over er det færre fugler her enn i Hammervatnet.

Hoklingen

Hoklingen ligger øst for Hammervatnet og er drikkevannskilden for Levanger kommune. Vatnet ligger 88 moh, og er knapt 5 km langt. Noen små øyer og holmer er populære hekkeplasser, spesielt de i vestre del av vatnet. Der har det de siste årene hekket hettemåke, fiskemåke, makrellterne, kvinand, stokkand, siland, brunnakke, kanadagås og tjeld. Kvaliteten som hekkeplass for ender har avtatt de siste årene fordi den store tettheten av hettemåke holder gressvegetasjonen nede. Disse øyene er klart verneverdige, og bør skånes for unødvendig ferdsel. Det er så tett med reir på dem at foten ikke kan settes ned på bakken uten at det er forsikret om at det ikke er reir der. Også i ei bukt midt på nordvestsida av vatnet (Sjuttubotn) er det ei øy hvor det bl.a. hekker kanadagås og ender. Denne øya er ikke like godt undersøkt. Horndykkeren hekker i flere bukter med vannvegetasjon rundt vatnet, anslagsvis rundt 10 par årlig. Moskusand ble skutt her 21.10.1996, men arten er ikke med på artslista de dette er rømt fangenskapsfugl/parkfugl som rømte fra en gård ved vatnet.

Movatnet

Movatnet ligger i Åsen og Markabygda. Vatnet er forholdsvis stort, ca. 7,5 km langt ved å følge buen rundt, og vatnet ligger 88 moh slik som Hoklingen. De østre og søndre buktene har bra med vannvegetasjon og et rikt fugleliv. Spesielt under vårtrekket er det mye fugl her, og flere sjeldne arter er observert. Vannet er viktig hekkeplass for horndykker og sivsanger. En knoppsvane som har holdt til her de siste årene bygger også reir, men denne sjeldne arten i Trøndelag har ikke funnet seg en partner. Nord-Trøndelags eneste og Trøndelags første observasjon av busksanger var her i 1995. Flere områder i vatnet er av stor verdi både som rasteplasser under trekk og som hekkeplasser. Ved utløpet av Burelva er det i tillegg til svaner, gjess og ender også forholdsvis mange vadere. Ved tellingene i 1999 ble det sett tjeld, sandlo, vipe, storspove, rødstilk, gluttsnipe, dvergsnipe, myrsnipe og strandsnipe her. Områdene er regionalt verneverdige. Movatnet er ikke av de klassiske fuglelokaliteter som er like godt undersøkt av ornitologer som for eksempel Hammervatnet.

Lynvatnet

Lynvatnet er litt over en km langt, ligger 115 moh, og har utløp til Hoklingen. Vatnet ligger som en gryte i kulturlandskapet, og områdene rundt er dominert av dyrkamark, beitemark og skog. Dette er nedbørsfeltets absolutt viktigste lokalitet for gjess, da tusen kortnebbgjess kan raste her under høsttrekket sammen med nesten 200 grågjess og nesten 200 kanadagjess. I tillegg er både tundragås og sædgås blitt registrert.

Noen kommentarer til andre områder i Hoplavassdraget

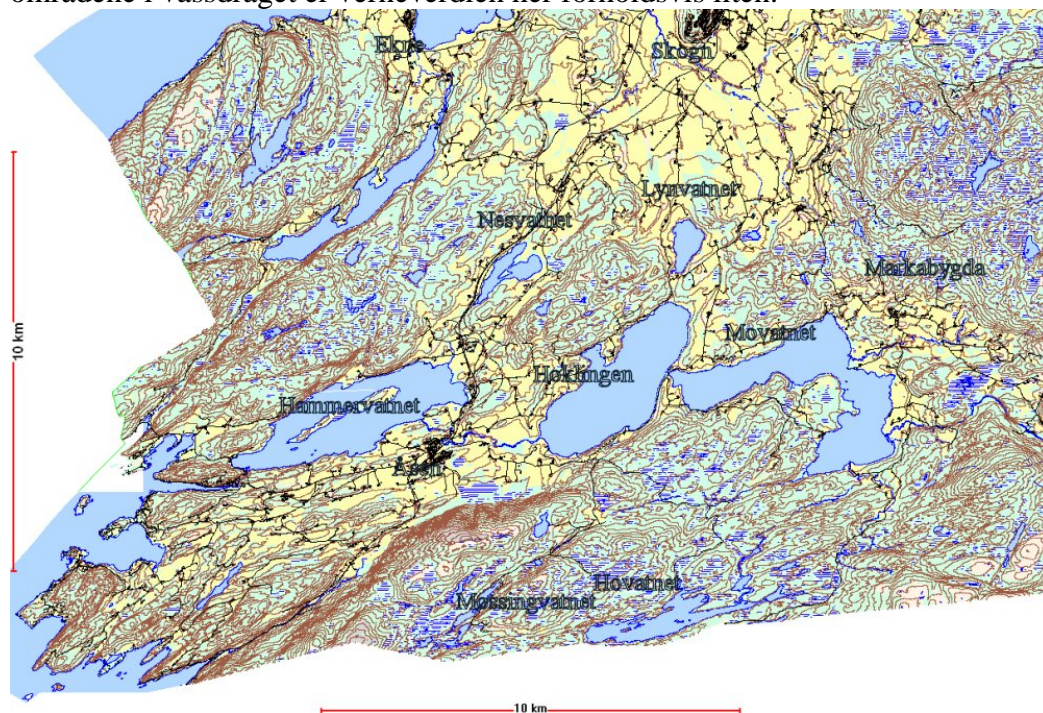
Lengst vest på Åsenfjellet er det flere vatn som drenerer vestover mot Langstein, men som fiskeforvaltningsmessig regnes til Hoplavassdraget. Det er bl.a. Rotbutjønnna, Møssingvatnet, Blekkåstjønnna, Alstadtjønnna og Skordalstjønnna. Området har ikke spesielt rikt fugleliv, men det hekker en del vanlige andearter (kvinand, toppand, krikkand) i vatna. Også noen vanlige

vaderartene (rødstilk, gluttsnipe, strandsnipe) hekker her. Dobbeltbekkasin er registrert her om våren, samt kvartbekkasin både vinter og vår. Smålom hekker sannsynligvis her, da en til to voksne er sett jevnlig gjennom hele hekkesesongen, og i flere år. Det er flere aktuelle hekkeområder for smålomen, men den kan også dra langt vekk fra hekkeplass for å fiske. Av andre hekkedugler i dette området som er litt sjeldne, kan nevnes vendehals og haukugle. Eneste observasjon av svartstrupe i Nord-Trøndelag var på Alstad 2.6.2001 (enda ikke godkjent av Norsk Sjeldenhetskomite for fugl). Verneverdien for området er forholdsvis liten.

Lengre øst finner vi Hovatnet, som er et forholdsvis stort vatn over 5km langt med mange øyer og holmer. Her hekker både kanadagås og storlom, i tillegg til de vanlige andeartene nevnt for området lengre vest. I dette området finner vi også Sagtjønna og Haukåsen som er meget verdifulle områder og som er omtalt i Husby 2000a. Hele dette området drenerer østover til Movatnet. For 50-60 år siden var det mange observasjoner av hubro i dette området, og også videre nordover mot Tillmyra og Stokkvola (Asbjørn Strøm pers. med., Gudmund Slettvold pers. med.). Det er ikke kjent noen observasjoner av denne arten de siste ti-årene. Snøugle er registrert her ved et par anledninger de siste 4-5 årene, både på Tillmyra og Beitfeltet (Asbjørn, Ingrid og Jan Strøm pers. med.). Flere par med trane hekker i området. Små deler av dette området har høy verneverdi (Husby 2000a), ellers middels til liten verneverdi.

Øst for Movatnet ligger Grønningen. Dette området er lite besøkt av undertegnede, og lite om dette området blir derfor presentert her. På de få turene dit er det sett storlom, kanadagås og mange vanlige arter av ender og vadere, og flere av artene med unger som viser hekking.

Nordfjellet nord for Hammervatnet og Nesvatnet har flere mindre tjern som drenerer mot Hoplavassdraget. Kanadagås hekker her, samt flere andearter og vadere. Snøugle ble observert i dette området for ca 40 år siden (Svein Mo). Sammenlignet med de rikeste områdene i vassdraget er verneverdien her forholdsvis liten.

Figur 2.1. Oversiktskart over Hoplavassdraget og litt av områdene rundt. Grønningen er ikke med.

Hammervatnet sett vestover fra Fugletårnet.

Nesvatnet sett fra standplass for tellingene ved Ringstad.

Hoklingen sett fra standplass for tellingene ved Mossing. Linja ca midt i bildet indikerer østre grense for telleområdet. Holmene er så vidt synlig.

Nordøstre del av Movatnet. Bilde er tatt fra standplass for tellingene fra vegen ved Sandvika.

Bilde fra utløpet av Burelva og vestover Movatnet.

Bilde fra Sørmo og nordover langs Movatnet

Movatnet sett fra vest og fra standplass for tellingene. Telleområdet Strømmen ligger til venstre for linja, og videre mot venstre til brua mot Hoklingen og de nærmeste deler av oset synlig fra brua.

Lynvatnet sett fra standplass ved veien sør for vatnet. Hele vatnet som er synlig derfra er telleområdet.

Hovatnet sett østover fra Svartåsen.

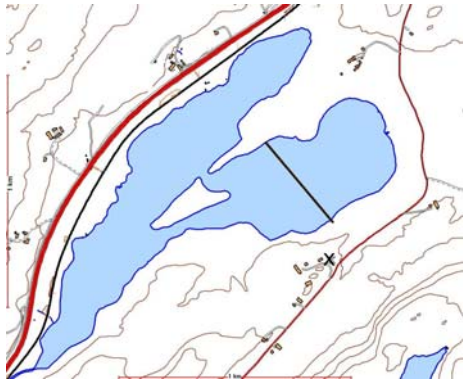
3. Materiale og metoder

Rapporten gir en oversikt over alle registrerte arter i og ved de fem presenterte vatna i Høplavassdraget. Dette er observasjoner for det meste gjort de siste 30 årene, og med et fåtall eldre registreringer. Registreringsområdene er selve vatna og landområdene 2-300m fra strandlinja. Dessuten er det gjennomført tellinger i to jordbruksområder, nemlig ved Gryte øst for Hoklingen og ved Stormo øst for Movatnet. Data er i stor grad observasjoner gjort av undertegnede, og noe er hentet inn fra ornitologer eller andre som har gjort registreringer i områdene. Dessuten er rapportene fra LRSK (Lokal Rapport og SjeldenhetsKomite) fra og med 1990 gjennomgått. Rapporten inneholder også resultater fra ukentlig telling i deler av Nesvatnet, Hoklingen, Lynvatnet og Movatnet fra midten av april (uke 15) 1999 til isen la seg i noen av vatna sent på høsten 1999 (uke 46 i midten av november). De nøyaktig samme delene ble totalopptalt hver uke. Alle fugler ble artsbestemte og til dels kjønnsbestemte. I tillegg ble også deler av Hammervatnet opptalt ukentlig i samme periode, slik at resultatene er sammenlignbare med et område som allerede er fredet for sine fuglekvaliteter. Alle disse tellingene er gjennomført av undertegnede. Telling av hekkende andefugler i Hammervatnet er gjennomført gjennom mange år, og antall kull av ulike arter er vurdert ut fra observasjoner av hunn med unger, og ungenes antall, størrelse, observasjonssted og dato for de enkelte arter.

Figur 2.1 gir en oversikt over hele Høplavassdraget. Figur 3.1 – 3.5 viser mer detaljert oversikt over hvert enkelt vatn, med angivelse av de områder som spesielt ble talt opp i 1999. Sidene foran viser bilder av områdene. For de vatna med flere telleområder (Movatnet og Hoklingen), er resultatene presentert som summen av antall individ for disse områdene. Fuglene ble også talt opp i andre deler av vatna Hammervatnet, Movatnet og Hoklingen, men kun lommene er med for disse tellingene ved presentasjon av endringer i antall individ gjennom sesongen. For Hammervatnet var da telleområdet de østlige deler av vatnet ca fra Hammerøya og østover. For Movatnet var det ca hele vatnet, men bukta lengst i sørvest (Vinan) ble oftest for langt unna til å telle opp fuglene som var der. Hoklingen ble talt opp ca fra Strømmen og vestover. Avstandene ble vanligvis for store fra standplassene til de ulike områder langs land med unntak av lommene som vanligvis ligger lengre ut på vatna. Det er grunnen til at summene over antall fugl i de ulike vatna kun omfatter spesielle områder der oversikten i hele tellesonen var rimelig god fra de valgt standplassene.

Figur 3.1. Kart over Hammervatnet med angitt telleområde i naturreservatet i øst. Standplass for tellingene var på Hammertangen (midt i østre felt).

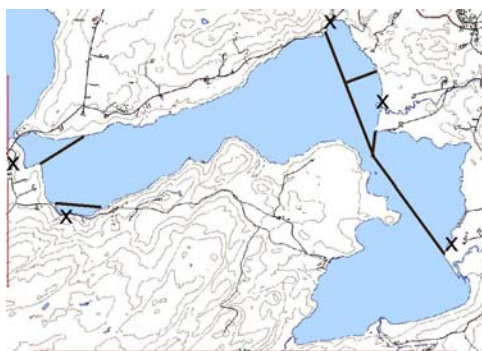
Figur 3.2. Oversikt over omtrentlig telleområdet i Nesvatnet, til høyre for streket i sørøstre bukt. Standplass for tellingene var i svingen opp til husene i Ringstad, altså rett sør for strekets sørlige slutt punkt (merket x på kartet).

Figur 3.3. Oversikt over omtrentlig telleområde i Lynvatnet, nord for streket tvers over vatnet. Standplass for tellingene var fra avkjørset på toppen av bakken sørøst for vatnet (merket x på kartet).

Figur 3.4. Oversikt over telleområdene i Hoklingen. Standplasser for tellingene er angitt med x på kartet. Lengst vest er området vest for linja mellom standplass ved vegen og rett linje mot naustet til Magne Grenne. Ved Røstadvika er det fra standplass ved avkjørsel fra vegen og synlig område et kort stykke (ca 100m) utover vatnet.

Figur 3.5. Oversikt over telleområdene i Movatnet. Standplasser for tellingene er angitt med x på kartet. Områdene er ved Strømmen fra spiss på tange til liten molo ut i vatnet, og litt inn i Hoklingen, litt (ca 100m) ut i vatnet ved Bettjin, samt tre områder som angitt i østlige deler av vatnet. Skillet mellom områdene her er fra tange og sørover til øy med hytte på, og videre sørover som kartet viser. Skillet mellom de to nordligste sonene her går rett ut fra naust som ligger nært vatnet.

Ved å summere antall individ av en art i alle ukene det er foretatt telling, vil det gi et inntrykk av hvor attraktivt et område er for denne arten. Det er naturlig å tro at et vatn med to storlom på 15 tellinger gjennom året er mer attraktivt for denne arten enn et annet vatn som hadde fire storlom nedpå vannflata ved en av tellingene. Ved å sammenligne slike summer for de ulike artene gis det en oversikt over den relative betydningen de ulike vatna har for ulike arter av vannfugl.

Som bildene i Kapittel 2 viser, er det ofte kraftige vegetasjonsbelter langs land i de mest fuglerike delene av vatna. Allerede i overgangen mai/juni begynner denne å vokse såpass høy at det er vanskeligere å oppdage fuglene, samt at det hele tiden er kraftige takrørbestander som ikke brytes ned i løpet av høsten og vinteren. De presenterte tallene er derfor absolutt minimumstall for de ulike artene. Tellingene fra de faste telleplassene er foretatt med teleskop og kikkert. Det er valgt dager med brukbart vær og sikt og helst med lite vind for at slike omgivelsesfaktorer ikke skal ha alt for stor innvirkning på variasjonene i antall fugler fra telling til telling.

4. Resultater

4.1. Artsliste for fugl registrert i sentrale deler av Hoplavassdraget.

Det gis i tabell 3.1 en oversikt over alle arter som en vet er registrert i og ved Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Hoklingen og Movatnet til og med oktober 2003. Fugleartene er systematisk plassert i orden og familier. Ellers er det for vannfuglene oppgitt hekkestatus, og ellers hvor vanlig arten er, og plassering i rødlista (DN 1999a). Vannfugl det er oppgitt hekkestatus for er lommer, dykkere, gråhegre, andefugler, vadere, måker og terner, riksefugler og noen få arter av spurvefugler.

Forklaringen på kodene i tabell 3.1 er:

Hekkestatus er angitt for vannfuglene i de ulike vannene ved følgende symboler:

- H Påvist hekkende (reir eller ungekull observert)
- h Sannsynlig hekkende (atferd som tyder på hekking er observert)
- En gradering av hekkebestanden kunne vært ønskelig, men det er store forskjeller i feltinnsats mellom de ulike vatna.
- * Kommentar etter artslista

Hyppighet i og ved de ulike vatna i den årstid de er vanligst, er angitt med følgende symboler:

- + Sjelden, sporadisk, (+) bare eldre funn
- ++ Regelmessig, men fåtallig
- +++ Vanlig
- ! Betyr ny art i/ved Hammervatnet etter siste oversikt (Husby 1994). En oversikt over de nye artene er gitt etter tabell 3.1.
- Parentes er brukt rundt to arter observert utenfor registreringsområdet i Hammervatnet.

Kommentar til Hyppighet: Angivelsene er ut fra observasjoner. Enkelte nattaktive eller kryptiske arter kan forekomme i mye større antall enn angitt, noe som spesielt gjelder noen rovfugler, rikser, ugler og spetter. For arter som varierer mye i antall fra år til år er det angitt gjennomsnitt. Kodingen er generelt forsiktig satt. Overflygende fugler er kodet i forhold til hvor hyppig de er nede i områdene

Rødlistestatus angir kategori i rødlista av 1998 inklusiv norske ansvarsarter (DN 1999a).

Forklaring på symbolene er:

- E Direkte truet
- V Sårbar
- R Sjelden
- DC Hensynskrevende
- DM Bør overvåkes
- Ah Norsk ansvarsart hekkefugl (tall angir Norges andel av europeisk hekkebestand i %)
- Av Norsk ansvarsart vinterbestand (tall angir Norges andel av europeisk overvintringsbestand i %)
- Ano Nordisk ansvarsart

Tabell 3. 1. Artsliste for fugler observert i og ved Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Hoklingen og Movatnet de siste ca 30 årene tom. 2003. Forklaring på status, hyppighet og rødlistestatus står i teksten foran tabellen.

Hammerv. Nesv. Lynv. Hokl. Mov. Rødlistestatus

Orden: Lommer, Gaviiformes

Lomfamilien, Gaviidae

Smålom <i>Gavia stellata</i>	++	+		++	++	DC
Storlom <i>Gavia arctica</i>	H++	+	++	++	H++	DC
Islom <i>Gavia immer</i>	+					Av (25)

Orden: Dykkere, Podicipediformes

Dykkerfamilien, Podicepedidae

Dvergdykker <i>Tachybaptus ruficollis</i>	+					
Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>	+				+	
Gråstrupedykker <i>Podiceps grisegena</i>	+				+	
Horndykker <i>Podiceps auritus</i>	H+++	H+++	H+++	H++	H+++	

Skarvefamilien, Phalacrocoracidae

Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	+!	+			+	Av (30)
--------------------------------------	----	---	--	--	---	---------

Orden: Storkefugler, Ciconiiformes

Hegrefamilien, Ardeidae

Gråhegre <i>Ardea cinerea</i>	H++	++	+++	++	H++	
-------------------------------	-----	----	-----	----	-----	--

Storkefamilien, Ciconiidae

Stork <i>Ciconia ciconia</i>		+				
------------------------------	--	---	--	--	--	--

Orden: Andefugler, Anseriformes

Andefamilien, Anatidae

Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>	+	+			H+++*	
Sangsvane <i>Cygnus cygnus</i>	+++	++	++	++	+++	R
Sædgås <i>Anser fabalis</i>	+!		+		+	DC
Kortnebbgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	H+*	+	+++	++	++	
Tundragås <i>Anser albifrons</i>			+		+	
Grågås <i>Anser anser</i>	H++	+	+++	+	++	
Stripegås <i>Anser indicus</i>	+				+	
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	H++	H++	+++	H++	H+++	
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	+					
Brunnakke <i>Anas penelope</i>	H+++	H++	H++	H++	H+++	
Snadderand <i>Anas strepera</i>	+				+	
Krikkand <i>Anas crecca</i>	H+++	H++	H++	H++	H+++	
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	
Stjertand <i>Anas acuta</i>	+				+	R
Knekkand <i>Anas querquedula</i>	h++	+			+	
Skjeand <i>Anas clypeata</i>	H++	h+			+	R
Taffeland <i>Aythya ferina</i>	+					

	Hammerv.	Nesv.	Lynv.	Hokl.	Mov.	Rødlistestatus
Toppand <i>Aythya fuligula</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	
Bergand <i>Aythya marila</i>	++				+	DM, Ano
Ærfugl <i>Somateria mollissima</i>	++				+	
Havelle <i>Clangula hyemalis</i>	++		+	+	++	DM
Svartand <i>Melanitta nigra</i>	++				+	DM
Sjørre <i>Melanitta fusca</i>	++			+	++	DM
Kvinand <i>Bucephala clangula</i>	H+++	H+++	+++	H+++	H+++	
Hjelmfiskand <i>Mergus cucullatus</i>	+					
Lappfiskand <i>Mergus albellus</i>	+			+	+	R
Siland <i>Mergus serrator</i>	H++	+	H++	H++	H++	Av (30)
Laksand <i>Mergus merganser</i>	++		++	H++	H++	
Stivhaleand <i>Oxyura jamaicensis</i>	+					

Orden: Haukefugler, Accipitriformes

Haukfamilien, Accipitridae

Havørn <i>Haliaeetus albicilla</i>	++	+	+	+	+	DC, Ah (45), Ano
Sivhauk <i>Circus aeruginosus</i>	++					
Myrhauk <i>Circus cyaneus</i>					+	R
Hønsehauk <i>Accipiter gentilis</i>	++	++	+	++	++	V
Spurvehauk <i>Accipiter nisus</i>	++	++	+	+	++	
Musvåk <i>Buteo buteo</i>	+!					
Fjellvåk <i>Buteo lagopus</i>	+	+	+	+	+	
Kongeørn <i>Aquila chrysaetos</i>	+	+		+	+	R

Fiskeørnfamilien, Pandionidae

Fiskeørn <i>Pandion haliaetus</i>	+!	+				R, Ano
-----------------------------------	----	---	--	--	--	--------

Orden: Falker, Falconiformes

Falkefamilien, Falconidae

Tårnfalk <i>Falco tinnunculus</i>	+	+				
Dvergfalk <i>Falco columbarius</i>	++	+	+	+	++	
Jaktfalk <i>Falco rusticolus</i>	+					V, Ah (38), Ano

Orden: Hønsefugler, Galliformes

Skogshønsfamilien, Tetraonidae

Jerpe <i>Bonasia bonasia</i>	+	+	+	+	+	
Orrfugl <i>Tetrao tetrix</i>				+	+	
Storfugl <i>Tetrao urogallus</i>	+!			+	+	

Fasanfamilien, Phasianidae

Vaktel <i>Coturnix coturnix</i>	+					
---------------------------------	---	--	--	--	--	--

Orden: Tranefugler, Gruiformes

Riksefamilien, Rallidae

Vannrikse <i>Rallus aquaticus</i>	+					R
Åkerrikse <i>Crex crex</i>	(+)					E, Ano
Sivhøne <i>Gallinula chloropus</i>	+					
Sothøne <i>Fulica atra</i>	H++	H+	+		++	

Hammerv. Nesv. Lynv. Hokl. Mov. Rødlistestatus

Tranefamilien, Gruidae

Trane *Grus grus* H++ + ++ ++ ++ DM, Ano

Orden: Vade-, måke- og alkefugler, Charadriiformes

Tjeldfamilien, Haematopodidae

Tjeld *Haematopus ostralegus* H++ + H++ H++ H++

Lofamilien, Charadriidae

Sandlo *Charadrius hiaticula* + +
 Heilo *Pluvialis apricaria* ++ +++
 Vipe *Vanellus vanellus* H++ H++ H++ H++ H+++

Snipefamilien, Scolopacidae

Dvergsnipe *Calidris minuta* + +
 Temmincksnipe *Calidris temminckii* +
 Tundrasnipe *Calidris ferruginea* +!
 Myrsnipe *Calidris alpina* + E, Ah(55) Sørlig
 Brushane *Philomachus pugnax* h+ +
 Kwartbekkasin *Lymnocyptes minimus* +!
 Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago* H++ H++ + + H++
 Dobbeltbekkasin *Gallinago media* +! DC
 Rugde *Scolopax rusticola* H++ H++ ++ H++ H++
 Svarthalespove *Limosa limosa* + R
 Småspove *Numenius phaeopus* + + + + ++
 Storspove *Numenius arquata* H++ H++ H++ H++ H++
 Sotsnipe *Tringa erythropus* +
 Rødstilk *Tringa totanus* H++ H++ H++ H++ H++ Ah (35)
 Gluttsnipe *Tringa nebularia* h++ h++ h++ h++ h++
 Skogsnipe *Tringa ochropus* ++ + +
 Grønnstilk *Tringa glareola* ++ +
 Strandsnipe *Actitis hypoleucos* H++ H++ H++ H++ H++
 Svømmesnipe *Phalaropus lobatus* +

Måkefamilien, Laridae

Dvergmåke *Larus minutus* +!
 Hettemåke *Larus ridibundus* H++ + + H++++ ++
 Fiskemåke *Larus canus* H++++ H++ H++ H++ H++++
 Sildemåke *Larus fuscus* + + + E Nordlig
 Gråmåke *Larus argentatus* H++ + + ++ +
 Svartbak *Larus marinus* H++ + + ++ + Ah (31)

Ternfamilien, Sternidae

Makrellterne *Sterna hirundo* H++ ++ H++ H++ ++
 Rødnebbterne *Sterna paradisaea* ++ ++ ++ H++ ++
 Svartterne *Chlidonias niger* +

Hammerv. Nesv. Lynv. Hokl. Mov. Rødlistestatus

Alkefamilien, Alcidae

Lomvi *Uria aalge* +

Orden: Duefugler, Columbiformes

Duefamilien, Columbidae

Bydue *Columba livia* (var. *domestica*) +

Ringdue *Columba palumbus* +++ +++ +++ +++ +++

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto* +!

Orden: Gjøkfugler, Cuculiformes

Gjøkfamilien, Cuculidae

Gjøk *Cuculus canorus* + + + + ++

Orden: Ugler, Strigiformes

Uglefamilien, Strigidae

Hubro *Bubo bubo* (+!) V

Haukugle *Surnia ulula* + +

Spurveugle *Glaucidium passerinum* + + + +

Kattugle *Strix aluco* ++ ++ ++ ++

Hornugle *Asio otus* +

Jordugle *Asio flammeus* +

Perleugle *Aegolius funereus* + + + +

Orden: Seilere, Apodiformes

Seilerfamilien, Apodidae

Tårnseiler *Apus apus* +++ +++ +++ +++ +++

Orden: Råkefugler, Coraciiformes

Orden: Spettefugler, Piciformes

Spettefamilien, Picidae

Vendehals *Jynx torquilla* + + V

Gråspett *Picus canus* + + DC

Grønnspekk *Picus viridis* + +

Svartspett *Dryocopus martius* ++ ++ ++ ++ ++

Flaggspett *Dendrocopos major* ++ ++ ++ ++ ++

Dvergspett *Dendrocopus minor* + DC

Tretåspett *Picoides tridactylus* +! + +

Orden: Spurvefugler, Passeriformes

Lerkefamilien, Alaudidae

Sanglerke *Alauda arvensis* + + + +

	Hammerv.	Nesv.	Lynv.	Hokl.	Mov.	<u>Røddlistestatus</u>
Svalefamilien, Hirundinidae						
Sandsvale <i>Riparia riparia</i>	++	++	++	+++	++	
Låvesvale <i>Hirundo rustica</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Taksvale <i>Delichon urbica</i>	++	++	++	++	++	
Erlefamilien, Motacillidae						
Trepiplerke <i>Anthus trivialis</i>	++	++	++	++	++	
Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Gulerle <i>Motacilla flava thunbergi</i>	++	++	++	++	++	E Sør. og eng.
Vintererle <i>Motacilla cinerea</i>	++					
Linerle <i>Motacilla alba</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Sidensvansfamilien, Bombycillidae						
Sidensvans <i>Bombycilla garrulus</i>	++	++	++	++	++	
Fossekalffamilien, Cinclidae						
Fossekal <i>Cinclus cinclus</i>	++			+	++	
Gjerdemettfamilien, Troglodytidae						
Gjerdesmett <i>Troglodytes troglodytes</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Jernspurvfamilien, Prunellidae						
Jernspurv <i>Prunella modularis</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Trostefamilien, Turdidae						
Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Nattergal <i>Luscinia luscinia</i>	+					
Blåstrupe <i>Luscinia svecica</i>	++	++	++	++	++	
Rødstjert <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	+			+		
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>	++	++	++	++	++	
Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>	++	++	++	++	++	
Ringtrost <i>Turdus torquatus</i>	+			+	+	
Svarttrost <i>Turdus merula</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Måltrost <i>Turdus philomelos</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Sangerfamilien, Sylviidae						
Elvesanger <i>Locustella fluviatilis</i>	+!					
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	H++	H++			H++	
Busksanger <i>Acrocephalus dumetorum</i>					+	
Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	+!	+				
Gulsanger <i>Hippolais icterina</i>	++	++	++	++	++	
Møller <i>Sylvia curruca</i>	+					
Tornsanger <i>Sylvia communis</i>	++	++	++	++	++	
Hagesanger <i>Sylvia borin</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>	+++	+++	+++	+++	+++	

	Hammerv.	Nesv.	Lynv.	Hokl.	Mov.	<u>Rødlistestatus</u>
Gransanger <i>Phylloscopus collybita</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Fuglekonge <i>Regulus regulus</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Fluesnapperfamilien, Muscicapidae						
Gråfluesnapper <i>Muscicapa striata</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Svarthvit fluesnapper <i>Ficedula hypoleuca</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Stjertmeisfamilien, Aegithalidae						
Stjertmeis <i>Aegithalos caudatus</i>	+					
Meisefamilien, Paridae						
Løvmeis <i>Parus palustris</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Granmeis <i>Parus montanus</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Toppmeis <i>Parus cristatus</i>	++	++		++	++	
Svartmeis <i>Parus ater</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Blåmeis <i>Parus caeruleus</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Kjøttmeis <i>Parus major</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Trekryperfamilien, Certhiidae						
Trekryper <i>Certhia familiaris</i>	++	++	++	++	++	
Varslerfamilien, Laniidae						
Varsler <i>Lanius excubitor</i>	+	+				
Kråkefamilien, Corvidae						
Nøtteskrike <i>Garrulus glandarius</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Lavskrike <i>Perisoreus infaustus</i>	+				+	
Skjære <i>Pica pica</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Nøttekråke <i>Nucifraga caryocatactes</i>	+					
Kaie <i>Corvus monedula</i>	+++	+			+++	
Kråke <i>Corvus cornix</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Ravn <i>Corvus corax</i>	++	++	+++	+++	+++	
Stærfamilien, Sturnidae						
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Spurvefamilien, Passeridae						
Gråspurv <i>Passer domesticus</i>	++	++	++	++	+++	
Pilfink <i>Passer montanus</i>					+	
Finkefamilien, Fringillidae						
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Bjørkefink <i>Fringilla montifringilla</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Stillits <i>Carduelis carduelis</i>	(+!)					
Grønnsisik <i>Carduelis spinus</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Gråsisik <i>Carduelis flammea</i>	++	++	++	++	++	
Polarsisik <i>Carduelis hornemanni</i>	+					

	Hammerv.	Nesv.	Lynv.	Hokl.	Mov.	<u>Rødlistestatus</u>
Båndkorsnebb <i>Loxia leucoptera</i>	+			+		
Grankorsnebb <i>Loxia curvirostra</i>	++	++	++	++	++	
Furukorsnebb <i>Loxia pytyopsittacus</i>				+		Ano
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	+					
Konglebit <i>Pinicola enucleator</i>	+					
Dompap <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	+++	+++	+++	+++	+++	
Kjernebiter <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	+					

Buskspurfamilien, Emberizidae

Snøspurv <i>Plectrophenax nivalis</i>	+					
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	+++	+++	+++	+++	++++	
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	

Totalt antall arter:	175	110	96	106	135
Rødlistearter og ansvarsarter	30	13	11	14	22

* Knoppsvana i Movatnet har bygd reir i mange år, men det er bare en fugl.

* Kortnebbgås i Hammervatnet hekket i lag med kanadagås i et blandet par.

Nedenfor er en oversikt over nye arter i og ved Hammervatnet etter siste publiserte oversikt (Husby 1994). De er merket med ! i Tabell 3.1. Observasjonene er i naturreservatet (NR) eller andre oppgitte steder.

Nyere observasjoner i og ved Hammervatnet:

Storskarv: Flere observasjoner spredt over hele vatnet høsten 1995, høsten 1997 og våren 1998, men 5 ind. 22.11.1997 som maksimalantall (Magne Husby).

Sædgås: 1 ind. 1.7.2001 ved Hammeren (Harry Åknes).

Stivhaleand: 1 hann i NR 21.5.1999 (Magne Husby, Arild Husby m.fl.).

Fiskeørn: Flere observasjoner i NR, alle av enkeltindivid. Første observasjon var 13-30.5.1995 (Per Inge Værnesbranden, Magne Husby).

Musvåk: 1 ind. Hammervatnet 8.7.2000 (Inge Hafstad).

Storfugl: Ikke helt uvanlig (sportegn) i skråningene ned mot Hammervatnet utenfor Fånnån, Og en hann ble observert der 11.6.1994 (Magne Husby).

Sandlo: Flere observasjoner av enkeltindivider i NR, første gang 3.6.2000 (Magne Husby).

Kvartbekkasin: 1 ind. i NR 1.8.1998 (Magne Husby), også sett senere i NR.

Dobbeltbekkasin: 1 ind. ved NR 12.9.1999 (Magne Husby).

Tundrasnipe: 1 ind. i NR 23.9.2000 (Magne Husby).

Dvergmåke: 1 ind i NR 15.5.2000 (Magne Husby).

Tyrkerdue: 1 ind. ved Skogmo 2.6.2001 og i flere dager (Magne Husby).

Tretåspett: 1 hann i Hammerhaugen 3.4.1994 og 15.11.1998 (Magne Husby).

Elvesanger: 1 syngende ind. 23.6.2002 i NR (Magne Husby, Arild Husby). Ny art for Levanger kommune også.

Rørsanger: Flere observasjoner, første gang 1 syngende ind. 10.6.2000 i NR (Ingar Jostein Øien).

Båndkorsnebb: ca 25 ind. i NR 9.11.2002 var første observasjon, men flere flokker sett samme vinter (Magne Husby).

Rosenfink: 1 syngende ind. i NR 5.6.1995 (Tom Roger Østerås, Einar Sæter) og 10.6.1995 (Per Inge Værnesbranden).

Konglebit: 1 ind. i NR 5.1.1997 (Magne Husby).

Kjernebiter: 1 ind. 16 og 26.12.1995. Risbergaunet ved NR (Per Inge Værnesbranden).

Observasjoner litt utenfor telleområdene i og ved Hammervatnet:

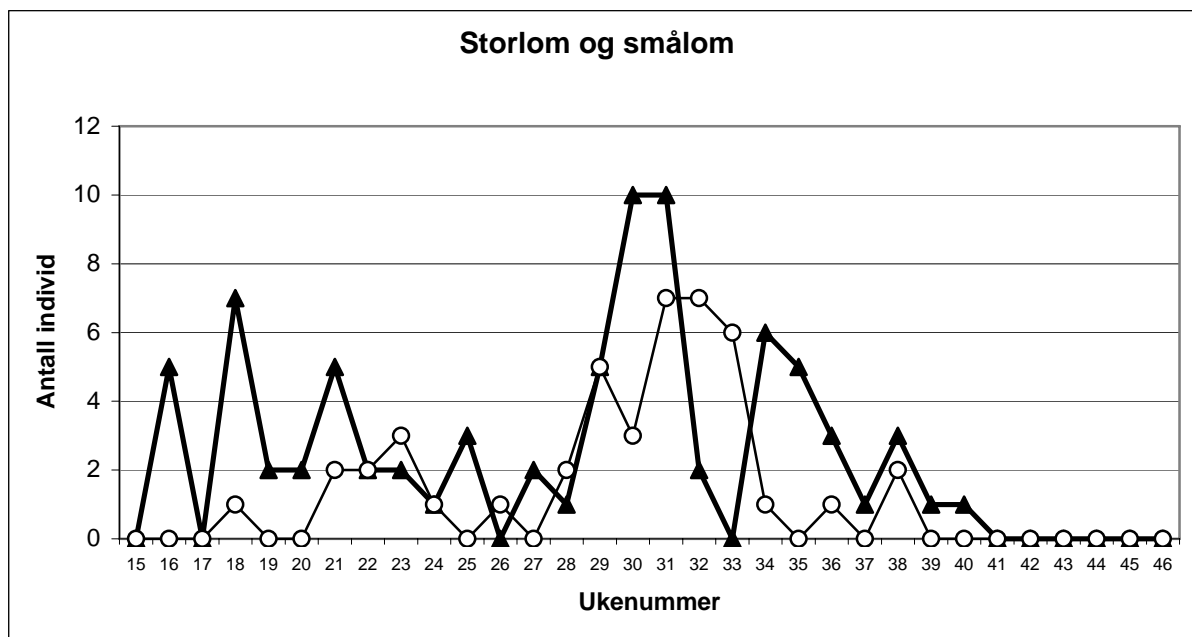
Hubro: 1 ind. Åsen sentrum 22.9.2001 (Jørgen Thon) og 1 ind. Sonstad 13.10.2001 (Bodvar Sonstad). Sensommeren og høsten 2001 var det storinvasjon av lemen.

Stillits: 2 ind. i Åsen sentrum i begynnelsen av mars 2001 (Vebjørn Haugom).

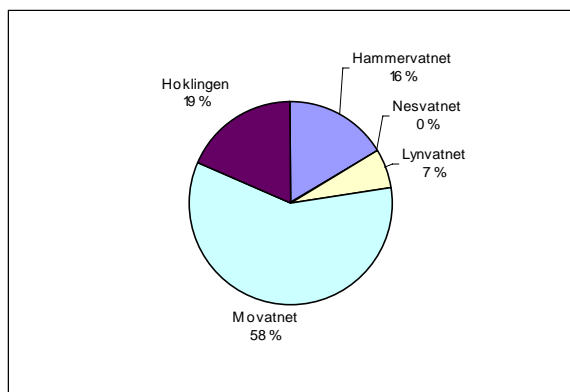
Disse to artene er ikke inkludert i artsantallet for Hammervatnet i Tabell 3.1.

4.2. Endringer i antall individ gjennom sesongen.

Storlom og smålom har omtrent samme fasong på kurven som viser antall individ hver uke i 1999 (Figur 4.1). Smålom kom noe senere om våren enn storlom, og det var også kun storlom som ble registrert de siste to ukene lom var tilstede utover høsten. Det var flest fugler under vårtrekket i april og mai, færre i hekketiden og økning igjen i juli. Etter gradvis nedgang utover høsten var lommene borte i september/oktober. Det ble registrert lom i nesten alle vatna, men de fleste var i Movatnet (Figur 4.2) foran Hoklingen og Hammervatnet.

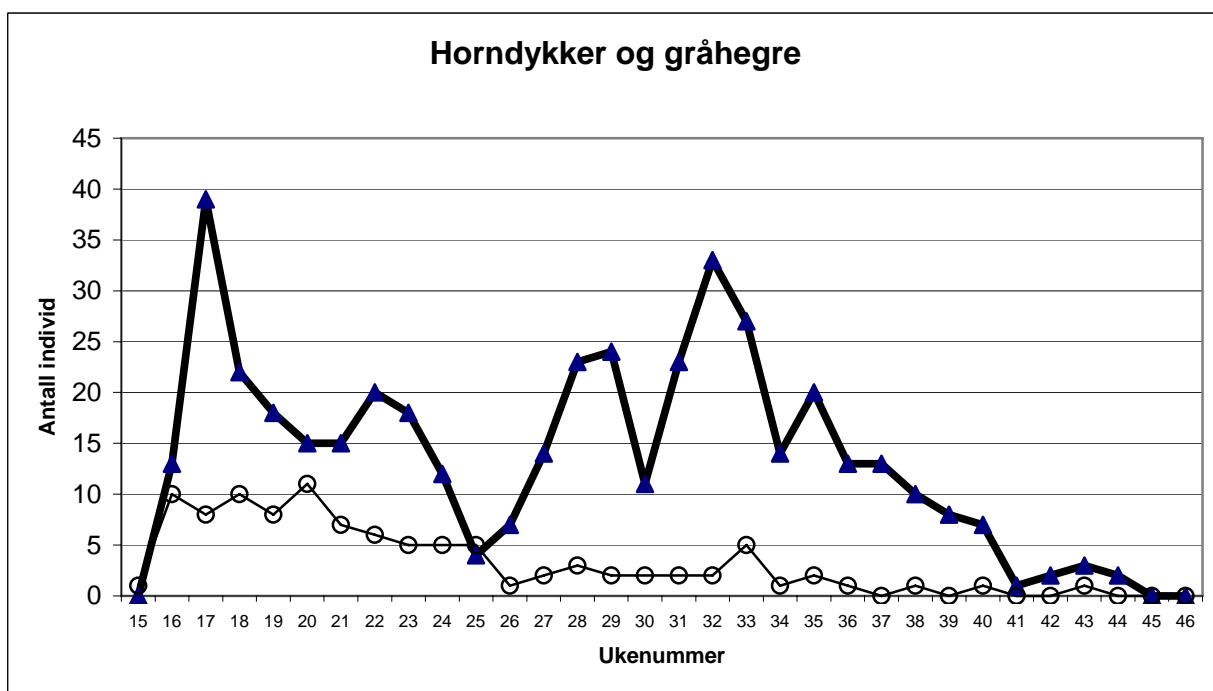
Figur 4.1. Oversikt over endringer i antall storlom (trekanter) og smålom (sirkler) i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen til sammen i ulike ukenumre i 1999. Telleområdene er forklart i Kapittel 3. Tellingene er fra midten av april (uke 15) til midten av november (uke 46), slik at midten av mai er uke 20, midten av juni er uke 25, juli uke 29, august uke 33, september uke 38, og oktober uke 42.

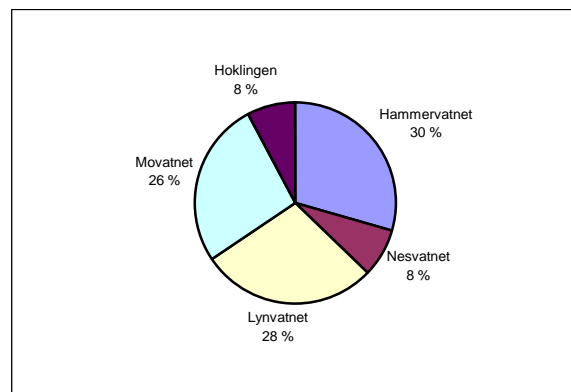
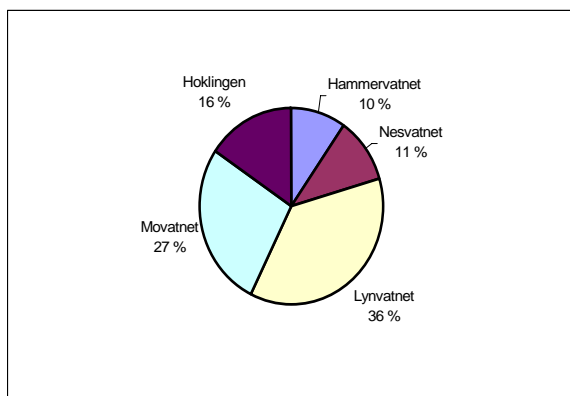
Figur 4.2. Andelen observasjoner av lom (storlom og smålom) i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen fra uke 15 til uke 46 i 1999. Summen av antall registreringer i hver av ukene er beregnet for hvert vatn, og figuren angir andelen av disse summene i hvert vatn. Telleområdene er forklart i kapittel 3.

Horndykkeren hadde som lommene en vårtopp og sommertopp, med avtagende antall utover høsten til de siste var borte i oktober-november. De viktigste lokalitetene var Lynvatnet og Movatnet, og med Hammervatnet som den lokalitet med færrest registreringer (Figur 4.4).

Gråhegre hadde flest registreringer i slutten av april og utover i mai, og deretter gradvis avtagende antall registreringer utover sommeren og høsten (Figur 4.3). Hammervatnet, Lynvatnet og Movatnet hadde de fleste registreringene (Figur 4.4).

Figur 4.3. Oversikt over endringer i antall horndykker (trekanter) og gråhegre (sirkler) i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen til sammen i ulike ukenumre i 1999. Tellingene er fra midten av april (uke 15) til midten av november (uke 46), slik at midten av mai er uke 20, midten av juni er uke 25, juli uke 29, august uke 33, september uke 38, og oktober uke 42.

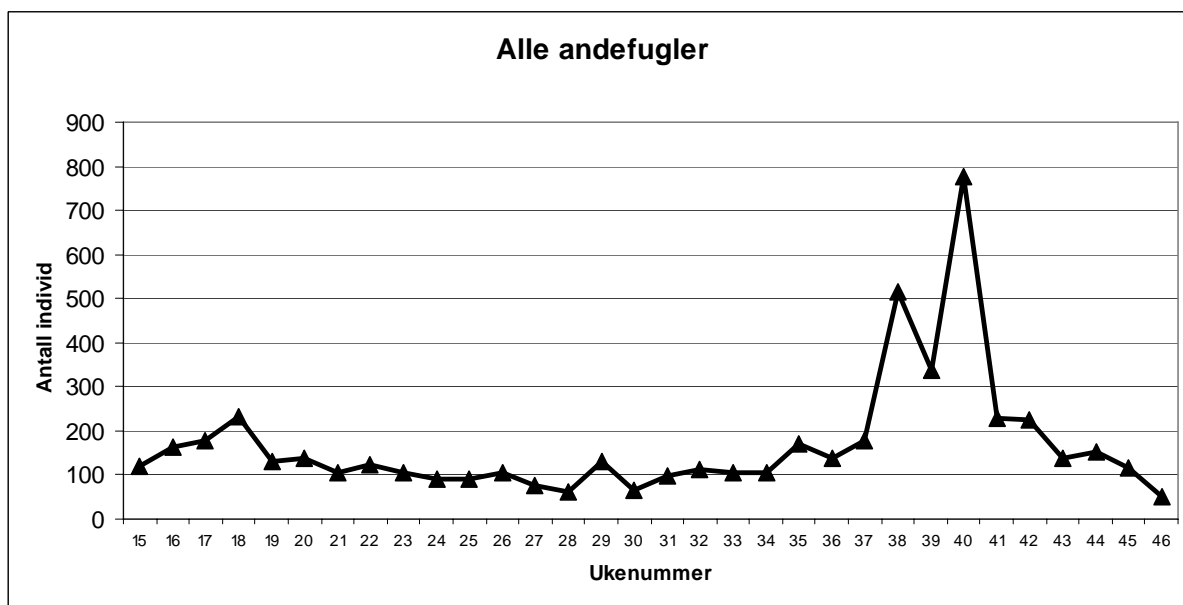

Horndykker

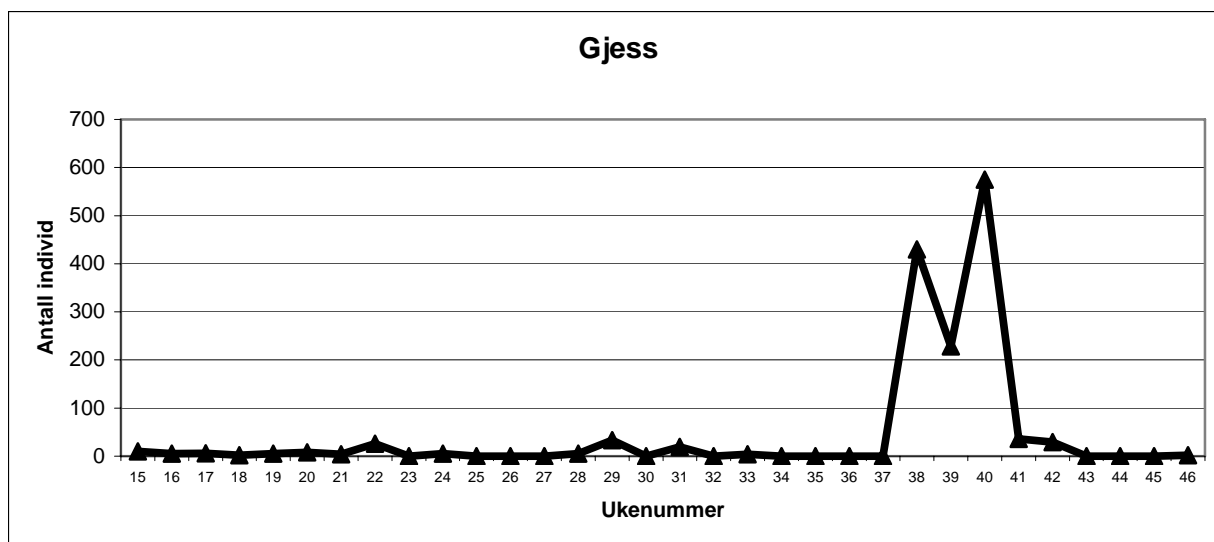
Gråhegre

Figur 4.4. Andelen observasjoner av horndykker og gråhegre i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen fra uke 15 til uke 46 i 1999. Summen av antall registreringer i hver av ukene er beregnet for hvert vatn, og figuren angir andelen av disse summene i hvert vatn. Telleområdene er forklart i kapittel 3.

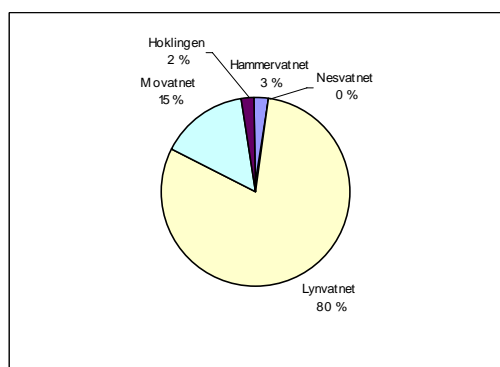
Alle andefugler totalt hadde en topp i antall i begynnelsen av mai på over 200 individ, og deretter rundt 100 utover våren og sommer til antallene steg til nesten 800 individ som maksimaltall i september/oktober (Figur 4.5). De store høstantallene var forårsaket av store mengder gjess (Figur 4.6). Det var først og fremst kortnebbgås, grågås og kanadagås, men også sjeldnere arter som sædgås og tundragås.

Figur 4.5. Oversikt over endringer i antall andefugler i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen til sammen i ulike ukenumre i 1999. Telleområdene er forklart i Kapittel 3. Tellingene er fra midten av april (uke 15) til midten av november (uke 46), slik at midten av mai er uke 20, midten av juni er uke 25, juli uke 29, august uke 33, september uke 38, og oktober uke 42.

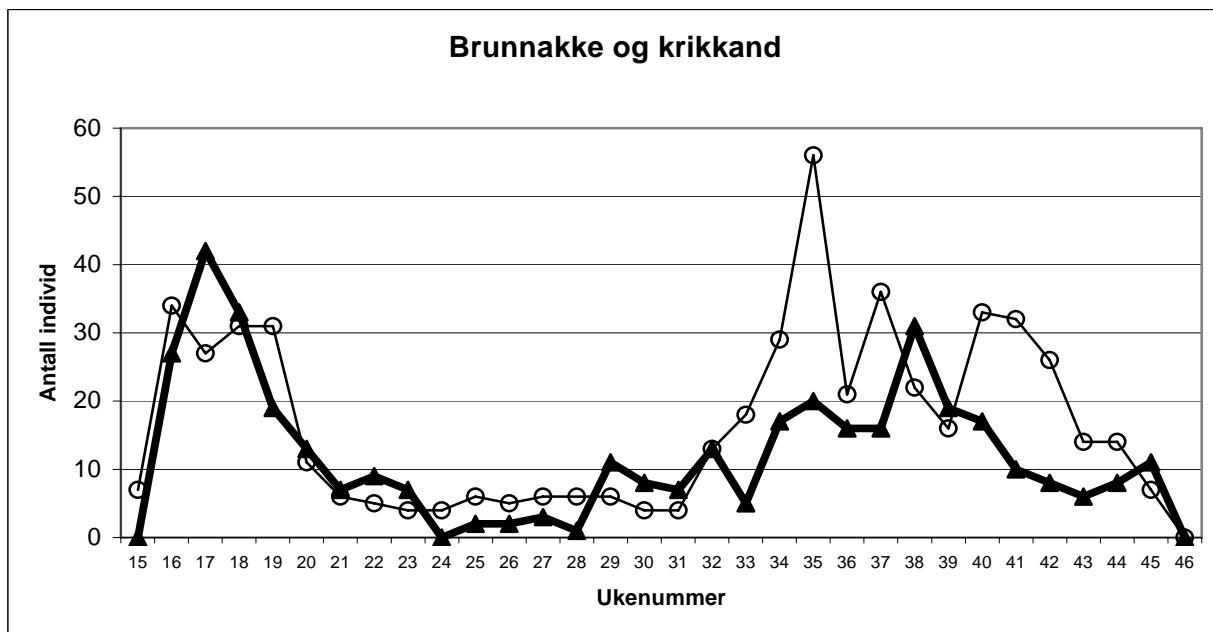
Figur 4.6. Oversikt over endringer i antall gjess i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen til sammen i ulike ukenumre i 1999. Telleområdene er forklart i Kapittel 3. Tellingene er fra midten av april (uke 15) til midten av november (uke 46), slik at midten av mai er uke 20, midten av juni er uke 25, juli uke 29, august uke 33, september uke 38, og oktober uke 42.

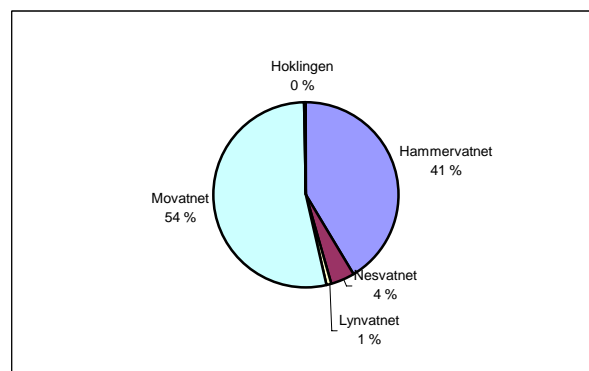
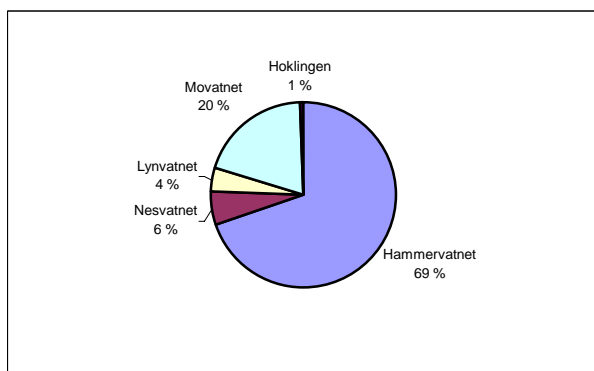
Figur 4.7. Andelen observasjoner av gjess i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen fra uke 15 til uke 46 i 1999. Summen av antall registreringer i hver av ukene er beregnet for hvert vatn, og figuren angir andelen av disse summene i hvert vatn. Telleområdene er forklart i kapittel 3.

Det var først og fremst Lynvatnet som var viktig for gjessene, og til dels Movatnet, mens de andre tre vatna hadde forholdsvis få individ (Figur 4.7).

Brunnakke og krikkand var mest tallrik vår og høst, og hadde færre observasjoner i hekketida i juni og juli (Figur 4.8). Begge artene hadde meget likt forløp over endringer i antall individ.

Figur 4.8. Oversikt over endringer i antall brunnakke (trekanter) og krikkand (sirkler) i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen til sammen i ulike ukenumre i 1999. Telleområdene er forklart i Kapittel 3. Tellingene er fra midten av april (uke 15) til midten av november (uke 46), slik at midten av mai er uke 20, midten av juni er uke 25, juli uke 29, august uke 33, september uke 38, og oktober uke 42.

Brunnakke

Krikkand

Figur 4.9. Andelen observasjoner av brunnakke og krikkand i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen fra uke 15 til uke 46 i 1999. Summen av antall registreringer i hver av ukene er beregnet for hvert vatn, og figuren angir andelen av disse summene i hvert vatn. Telleområdene er forklart i kapittel 3.

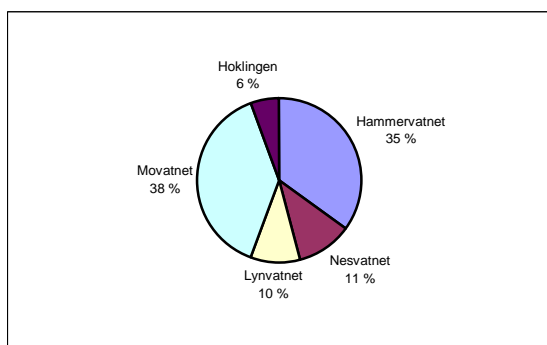
Hammervatnet var absolutt viktigste område for brunnakke med Movatnet som en god nummer to, men for krikkand var Movatnet viktigere enn Hammervatnet (Figur 4.9). De andre tre vatna hadde forholdsvis liten betydning for disse to artene.

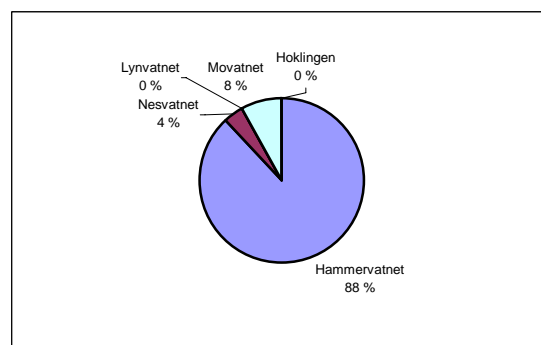
Figur 4.10. Oversikt over endringer i antall stokkand (trekanter) og gressender totalt (sirkler, stokkand inkludert) i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen til sammen i ulike ukenumre i 1999. Telleområdene er forklart i Kapittel 3. Tellingene er fra midten av april (uke 15) til midten av november (uke 46), slik at midten av mai er uke 20, midten av juni er uke 25, juli uke 29, august uke 33, september uke 38, og oktober uke 42.

Stokkendene var tidligere på plass i vatna om våren enn gressender generelt (Figur 4.10), og var den mest tallrike gressand først i overgangen september/oktober og ut høsten. Tidligere på sommeren var både brunnakke og krikkand mer tallrik enn stokkand.

Stokkand var mest tallrik i Movatnet og Hammervatnet, mens Hammervatnet var absolutt mest attraktivt for sjeldnere gressender som snadderand, knekkand og skjeand (Figur 4.11).

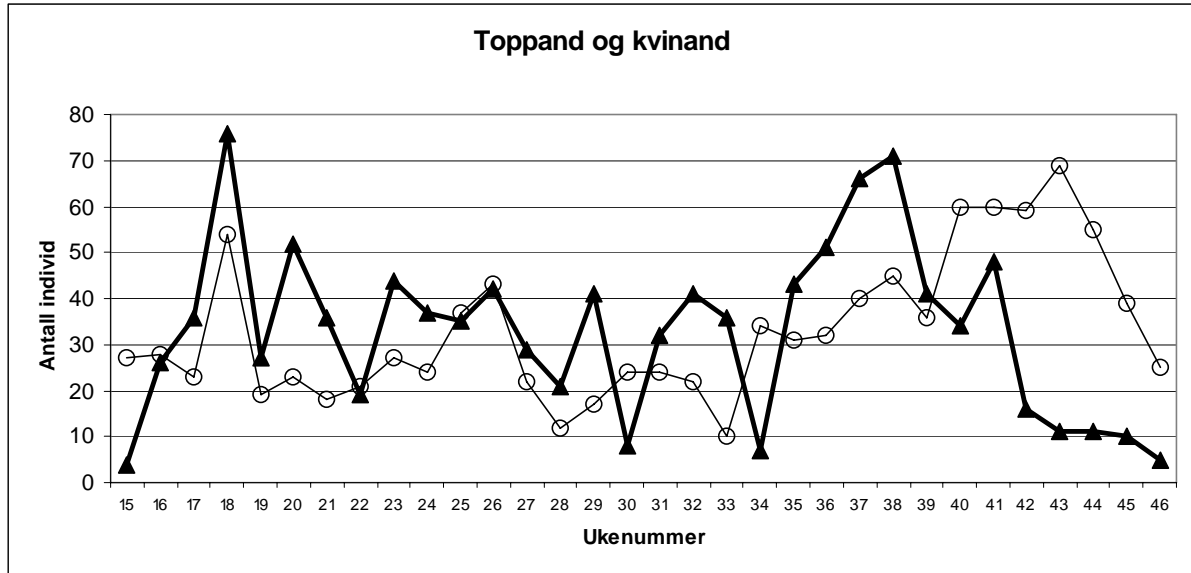
Stokkand

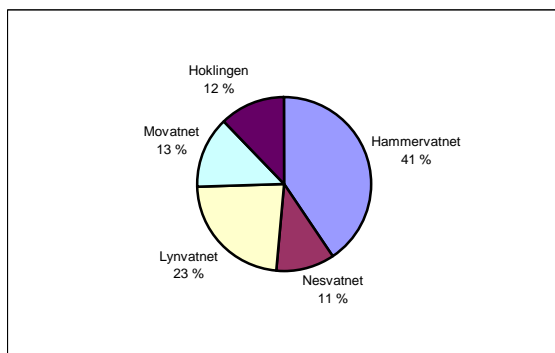
Andre gressender

Figur 4.11. Andelen observasjoner av stokkand og sjeldnere gressender (ikke brunnakke, krikkand eller stokkand) i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen fra uke 15 til uke 46 i 1999. Summen av antall registreringer i hver av ukene er beregnet for hvert vatn, og figuren angir andelen av disse summene i hvert vatn. Telleområdene er forklart i kapittel 3.

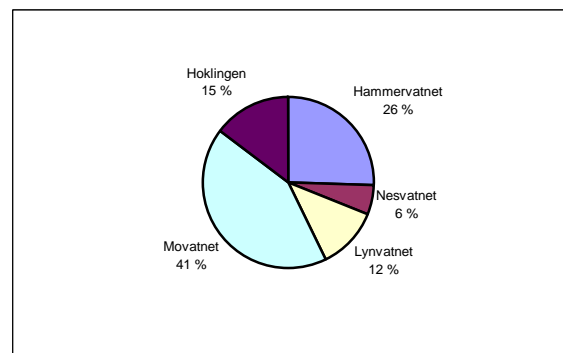
Hos dykkendene svingte antallet en god del fra telling til telling, spesielt hos toppand (Figur 4.12). Dette skyldes at spesielt toppanda opptrer i flokker, og at flokkene flytter en god del på seg, også mellom vatna. Flokker kan derfor ved enkelte anledninger ha unngått telling, eller blitt med flere ganger. Også hos disse artene er det en vårtopp og høsttopp, men disse er mindre markert enn hos gressendene. Det kan nok skyldes at det er brukbare hekkebestander av disse to artene i vatna i Hoplavassdraget.

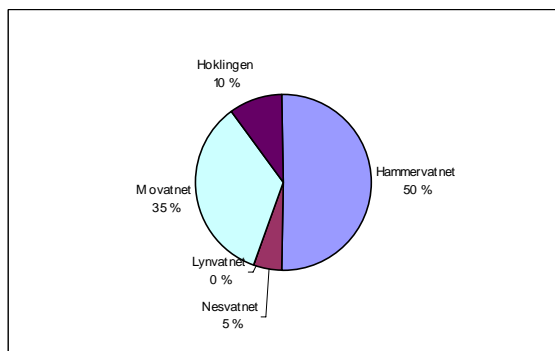
Figur 4.12. Oversikt over endringer i antall toppand (trekanter) og kvinand (sirkler) i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen til sammen i ulike ukenumre i 1999. Telleområdene er forklart i Kapittel 3. Tellingene er fra midten av april (uke 15) til midten av november (uke 46), slik at midten av mai er uke 20, midten av juni er uke 25, juli uke 29, august uke 33, september uke 38, og oktober uke 42.

Toppand

Kvinand

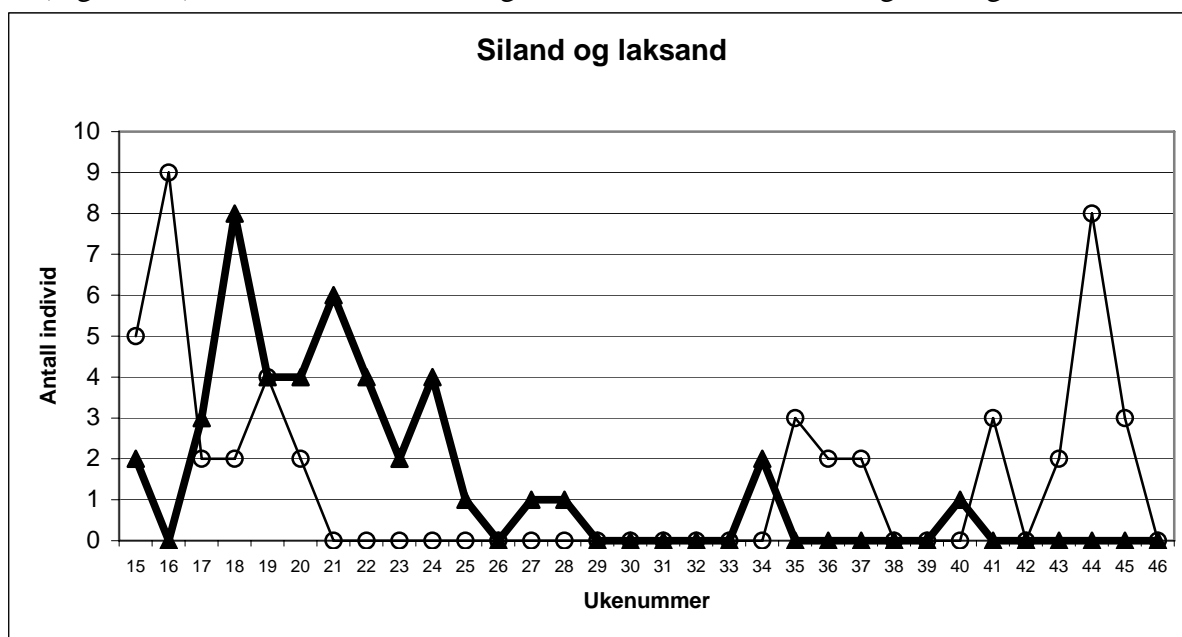

Andre dykkender

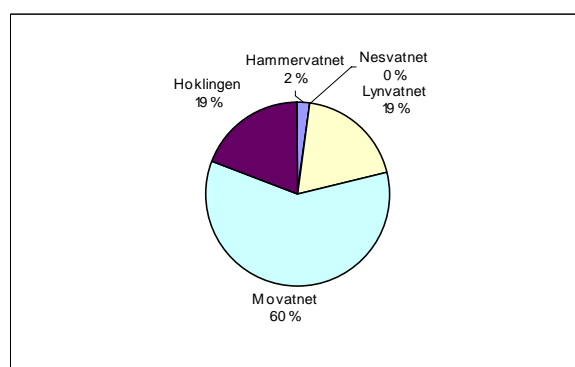
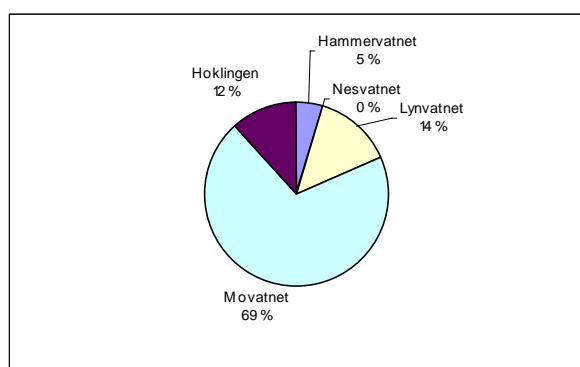
Figur 4.13. Andelen observasjoner av toppand, kvinand og andre dykkender i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen fra uke 15 til uke 46 i 1999. Summen av antall registreringer i hver av ukene er beregnet for hvert vatn, og figuren angir andelen av disse summene i hvert vatn. Telleområdene er forklart i kapittel 3.

Figur 4.13 viser at Hammervatnet og Lynvatnet var de vatna som hadde flest toppand, mens Movatnet og Hammervatnet hadde flest kvinand og andre dykkender (bergand, ærfugl, havelle, svartand og sjøorre). Spesielt for dykkender som er sjeldne i Hoplavassdraget var Hammervatnet viktig med 50% av observasjonene.

Fiskendene siland og laksand var mest tallrike fram mot begynnelsen av juni, og det var lite siland og noe mer laksand utover høsten (Figur 4.14). For begge disse to artene var det Movatnet som hadde flest registreringer, og Lynvatnet og Hoklingen som god nummer to og tre (Figur 4.15), mens Hammervatnet og Nesvatnet hadde svært få registreringer.

Figur 4.14. Oversikt over endringer i antall siland (trekanter) og laksand (sirkler) i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen til sammen i ulike ukenumre i 1999. Telleområdene er forklart i Kapittel 3. Tellingene er fra midten av april (uke 15) til midten av november (uke 46), slik at midten av mai er uke 20, midten av juni er uke 25, juli uke 29, august uke 33, september uke 38, og oktober uke 42.

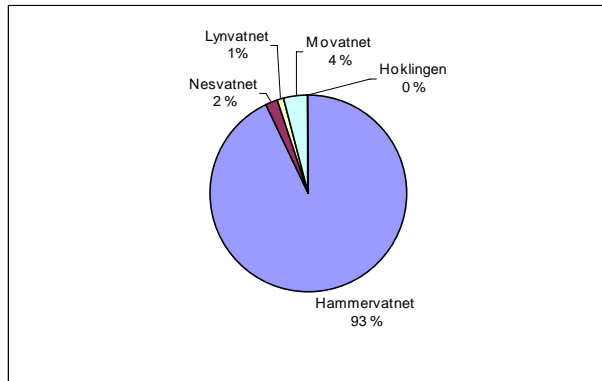

Siland

Laksand

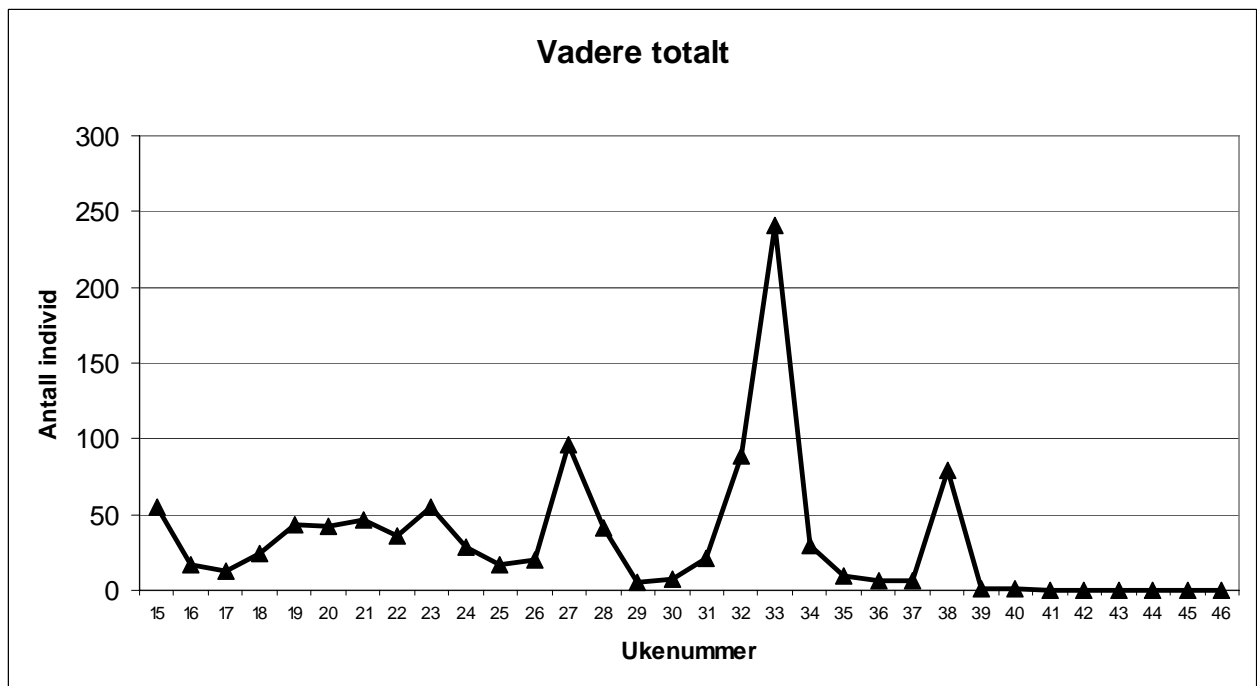
Figur 4.15. Andelen observasjoner av siland og laksand i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen fra uke 15 til uke 46 i 1999. Summen av antall registreringer i hver av ukene er beregnet for hvert vatn, og figuren angir andelen av disse summene i hvert vatn. Telleområdene er forklart i kapittel 3.

Sothøne var absolutt vanligst i Hammervatnet (Figur 4.16), selv om arten ble observert også i alle de andre vatna unntatt Hoklingen. Sothøna overvintrer i Hammervatnet hvis det er isfritt, og i de siste årene har antallene vært størst utover høsten trolig fordi det kommer sothøner dit fra andre vatn.

Sothøne

Figur 4.16. Andelen observasjoner av sothøne i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen fra uke 15 til uke 46 i 1999. Summen av antall registreringer i hver av ukene er beregnet for hvert vatn, og figuren angir andelen av disse summene i hvert vatn. Telleområdene er forklart i kapittel 3.

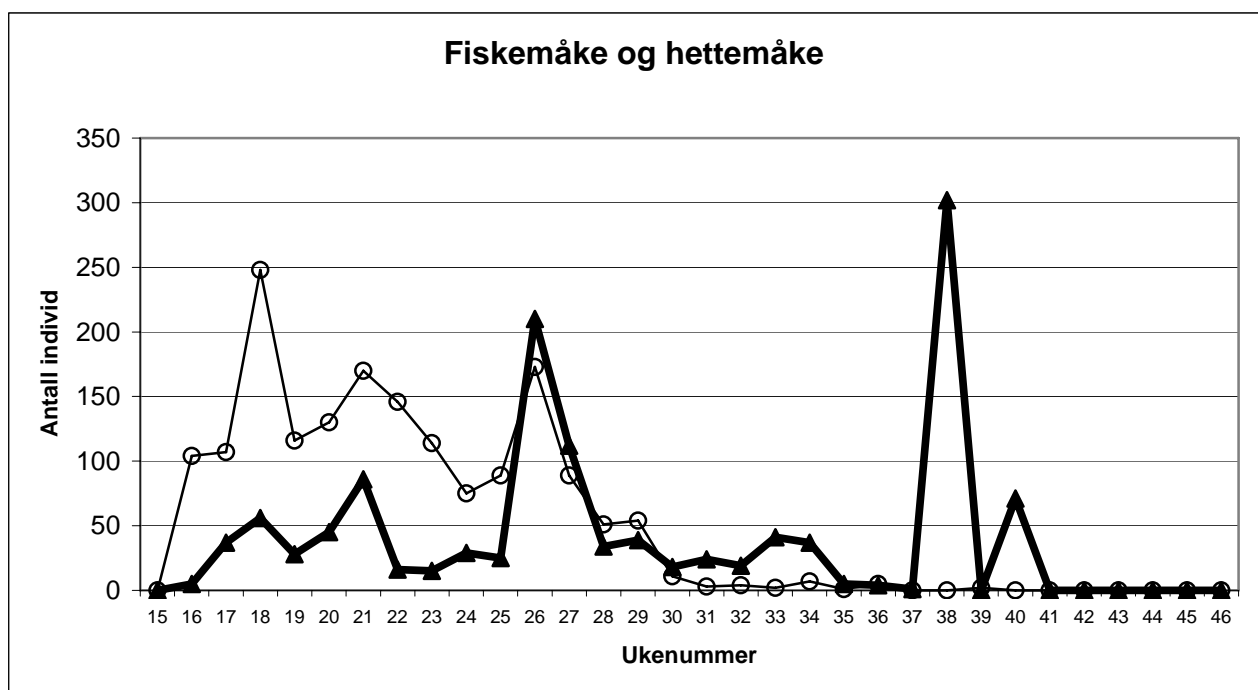

Figur 4.17. Oversikt over endringer i antall vadefugler i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen til sammen i ulike ukenumre i 1999. Telleområdene er forklart i Kapittel 3. Tellingene er fra midten av april (uke 15) til midten av november (uke 46), slik at midten av mai er uke 20, midten av juni er uke 25, juli uke 29, august uke 33, september uke 38, og oktober uke 42.

Vaderarter registrert i 1999 var tjeld, sandlo, heilo, vipe, dvergsnipe, myrsnipe, brushane, kvartbekkasin, enkeltbekkasin, dobbeltbekkasin, småspove, storspove, rødstilk, gluttsnipe og

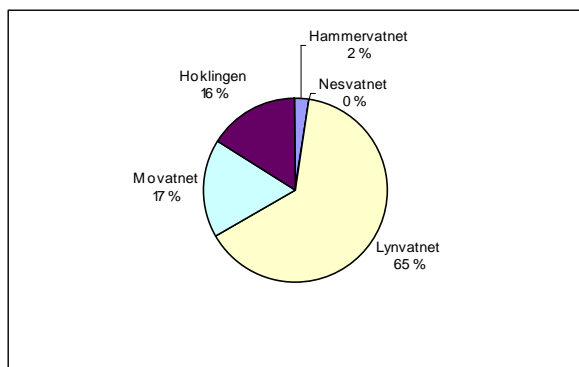
strandsnipe. Summen av disse artene registrert hver uke var ikke så veldig høye med tre unntak. Først i juli (uke 27) var det hovedsakelig småspove og vipe, i midten av august (uke 33) var det mange vipere og noe brushane og heilo, og i slutten av september (uke 38) var det flest enkeltbekkasin og noen vipere. Det var forholdsvis lav vannstand utover høsten i 1999, og det kan være noe av årsaken til at det ble registrert så mange vaderarter. Forklaringen kan være at det var flere individ på grunn av større tilgjengelig matfat, eller fordi det var lettere å oppdage dem. For noen av artene (for eksempel enkeltbekkasin) var det helt klart et nytt matfat som ble avdekket med lav vannstand. Når det gjelder vaderne var også fuglene observert på jordene ved Gryte og på jordene øst for Movatnet inkludert i summene.

Movatnet og jordene omkring var viktigste område for begge spoveartene, gluttsnipe og rødstilk, mens Hammervatnet hadde klart flest observasjoner av bekkasiner. Eller var jordene ved Gryte viktigst for vipe, brushane og heilo.

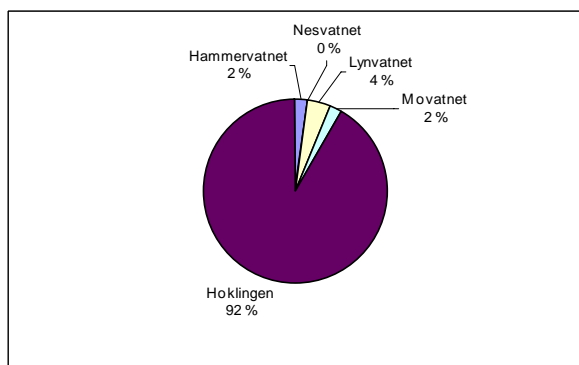

Figur 4.18. Oversikt over endringer i antall fiskemåke (trekanter) og hettemåke (sirkler) i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen til sammen i ulike ukenumre i 1999. Telleområdene er forklart i Kapittel 3. Tellingene er fra midten av april (uke 15) til midten av november (uke 46), slik at midten av mai er uke 20, midten av juni er uke 25, juli uke 29, august uke 33, september uke 38, og oktober uke 42.

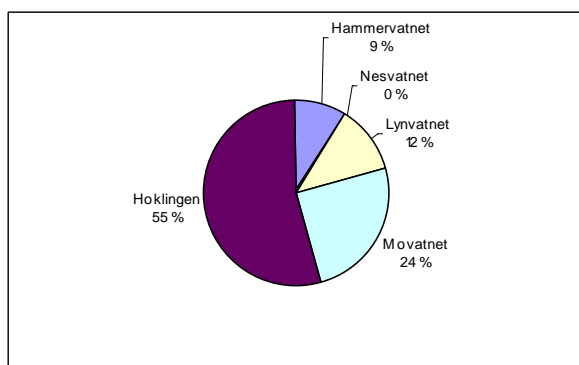
Fiskemåke var ikke så veldig tallrik, men ble utover sommer og høsten noen ganger observert i ganske store flokker (Figur 4.18). Hettemåken var mer tallrik enn fiskemåken utover våren og forsommeren, noe som skyldes en forholdsvis stor hekkebestand på Hoklingen. Fiskemåke brukte mest Lynvatnet og til dels Movatnet og Hoklingen, mens for hettemåke dominerte Hoklingen mye over de andre vatna (Figur 4.19). Også for terner var det Hoklingen og til dels Movatnet som var mye brukt.

Fiskemåke

Hettemåke

Terner

Figur 4.19. Andelen observasjoner av fiskemåke, hettemåke og terner (rødnebbterne og makrellterne) i Hammervatnet, Nesvatnet, Lynvatnet, Movatnet og Hoklingen fra uke 15 til uke 46 i 1999. Summen av antall registreringer i hver av ukene er beregnet for hvert vatn, og figuren angir andelen av disse summene i hvert vatn. Telleområdene er forklart i kapittel 3.

4.3. Hekkefugl i våtmarksområdene

Det er sjelden det blir funnet reir av ande- og vadefugler da disse er meget godt skjult i vegetasjonen. Vellykkede hekkinger hos andefuglene kan imidlertid registreres når ungene er klekt og beveger seg sammen med mora i åpne vannspeil. Påvisning av hekking hos andeartene er derfor hovedsakelig observasjoner av kullene på vatnet. Antall par vil derfor være absolutt minimumstall over antall hekkende par, ettersom noen ungekull holder seg godt skult og ikke blir oppdaget, mens mange blir plyndret på eggstadiet slik at hekkingen blir mislykket. Sothøne og horndykker bygger sine reir flytende i vegetasjonsbeltene ute i vatnet, og hos disse artene er reira lettere å oppdage. Det beste er å bruke båt, og i store deler av Hammervatnet naturreservat er vegetasjonen nå blitt så tett at det er uframkommelig også med kano. Måkene bygger også lett synlige reir på land som er lette å finne, spesielt når de ligger i kolonier på øyer av begrenset størrelse.

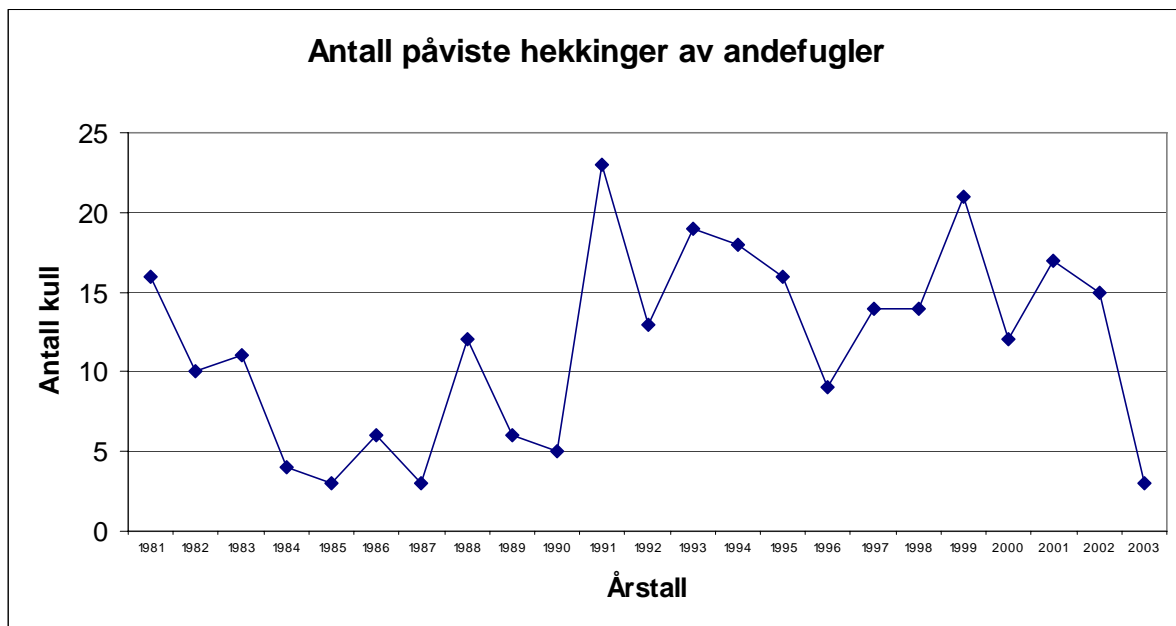
Det er ikke lett med kvantitativ sammenligning av hekkebestanden i de ulike vatna. Til det hadde det vært nødvendig med mer omfattende feltarbeid. Her presenteres derfor endringer i antall hekkende par med ender og sothøne i Hammervatnet naturreservat de siste årene, samt antall reir av hettemåke på holmene lengst vest i Hoklingen. Generelt kan det sies at alle de fem omtalte vatna har betydning som hekkeområder, og at den relative betydningen varierer med hvilken fugleart det er snakk om.

I Hammervatnet finner vi viktigste hekkeplass for sothøne nordafjells, samt en betydelig hekkebestand av horndykker med trolig ca 50 par de beste årene. Betydningen av naturreservatet som hekkeplass for horndykker har avtatt siden slutten av 1980-tallet, men langs sørsida av Hammerøya hekker fortsatt mange par. Naturreservatet har fortsatt stor betydning som hekkeområde for ender og sothøne, og antall reir de siste årene er presentert i Figur 4.20 og 4.21. For andefugler (unntatt gjess) er det betydelige endringer fra år til år, men endringene synes å gå i bølger. Det var bra med produksjon først på 1980-tallet, noe lavere fra 1984 – 1990, så god produksjon til og med 2002. 2003 ble det dårligste året siden tellingene startet. De andeartene som er påvist hekkende er brunnakke, stökkand, skjeand, krikkand, toppand, kvinand og siland, og Hammervatnet er eneste lokalitet i Nord-Trøndelag med årlig påvist hekking av skjeand (LRSK Nord-Trøndelag 2001). Også antall reir av sothøne har variert mye fra år til år, og de beste årene var rundt midten av 90-tallet med hele 13 reir i 1995. Etter det fulgt en dramatisk nedgang og flere år uten hekking, men litt bedring de siste to årene. Det er ingen klar sammenheng mellom endringene i antall kull med ender og antall reir av sothøne, det ser altså ut til at de svinger i antall kull/par fra år til år uavhengig av hverandre.

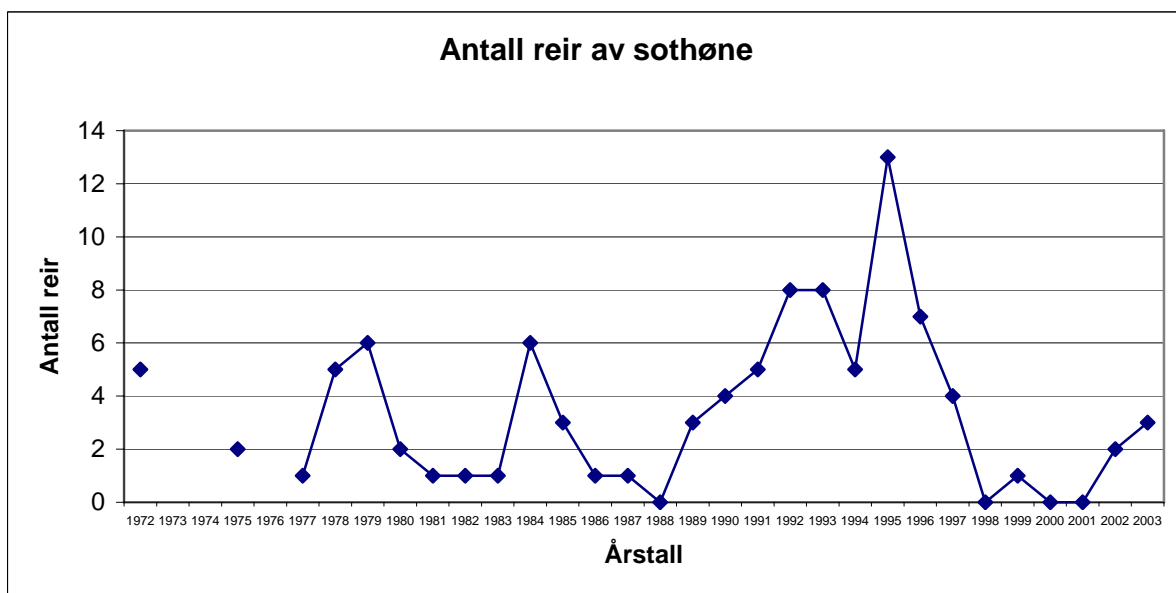
Antall hekkinger som framkommer for andefugler og sothøne i Figur 4.20 og 4.21 gjelder kun Hammervatnet naturreservat, som er et meget begrenset område i østre deler av Hammervatnet. I de kraftige takrørbeltene langs hele Hammerøya er det hekkende sothøner og horndykkere, og i dette takrørbeltet har også både sivhauk (eneste hekkeplass i Norge utenom Jæren) og trane hekket. Sør for Hammerøya ligger en øy (Kuba) og noen holmer (utenfor Støa). Her hekker både gjess, ender og vadere, samt mange par med fiskemåker. Gåsartene som hekker her er kanadagås, grågås og kortnebbgås (eneste påviste hekking av kortnebbgås på fastlands-Norge, men bare i blandingspar med kanadagås). Grågåshekking i Hammervatnet er et helt nytt fenomen med første påviste reir i 2000, og årlig hekking deretter. På holmene hadde vi første kjente ferskvannshekking av gråmåke i Nord-Trøndelag,

da reir med to egg ble funnet i 1988. Også på selve Hammerøya er det mange hekkende par med ender, gjess og fiskemåker, samt vadefugler av ulike arter. Her har det hekket svartbak, samt at det nesten årlig blir påvist hekkende storlom.

For øvrig gir artslista (Tabell 3.1) en oversikt over hekkende fuglearter som har tilknytning til vatn. Antall våtmarksarter som er påvist hekkende er naturlig nok flest i Hammervatnet hvor feltinnsatsen har vært størst, men også ganske mange arter er påvist hekkende i de andre vatna, spesielt Movatnet.

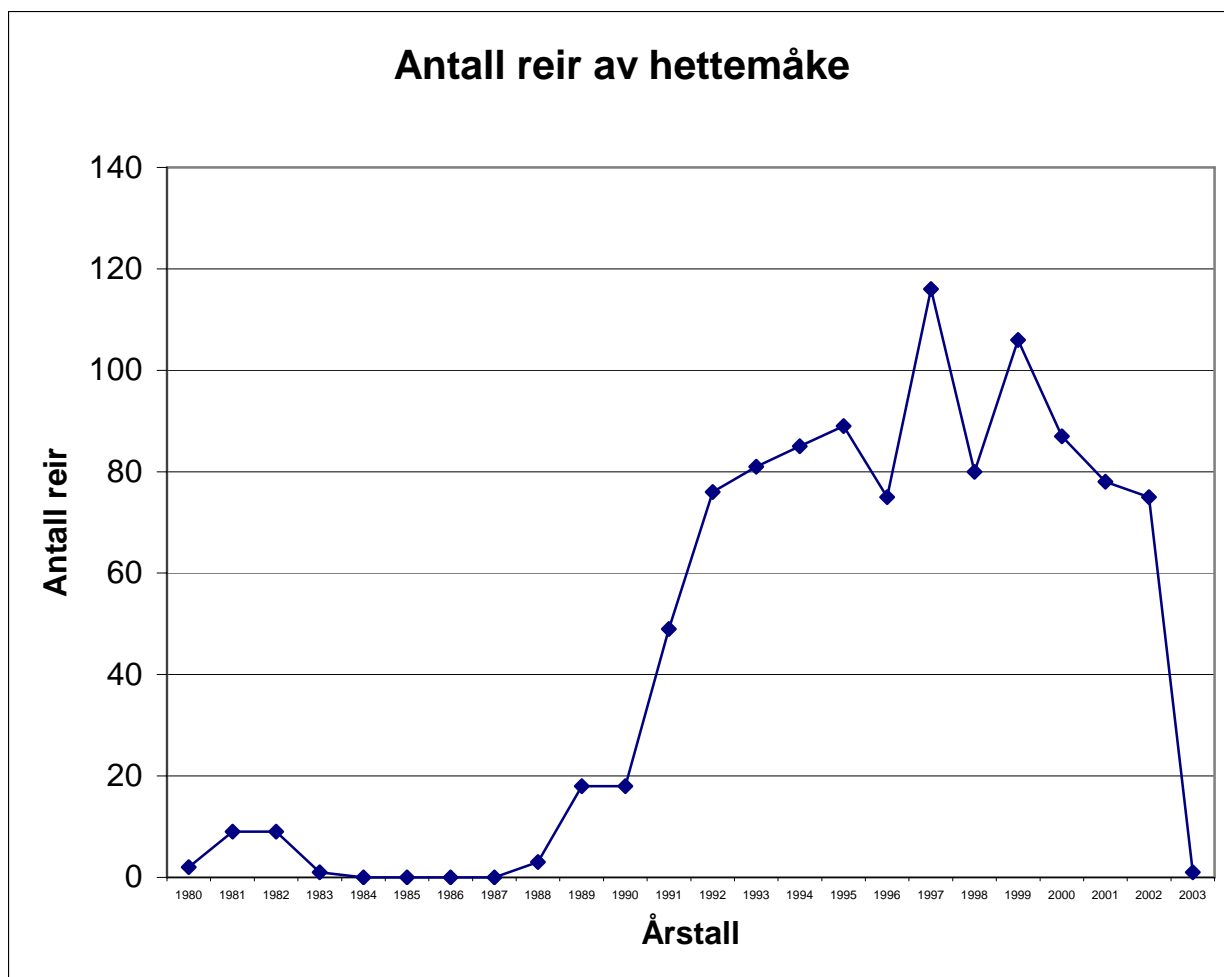

Figur 4.20. Antall påviste hekkinger av andefugler i Hammervatnet naturreservat i perioden 1981 – 2003. Gjess er ikke medregnet. Feltinnsatsen har vært forholdsvis jevn og stor siden 1988.

Figur 4.21. Oversikt over antall reir av sothøne påvist i Hammervatnet naturreservat i perioden 1972 - 2003. Det er ikke like intensivt søkt etter reir i 1975, 1977 og 1985-87 som i de andre årene.

Hettemåke begynte trolig å hekke på Hoklingen i 1980, men etter svak økning et par år ble kolonien plyndret av rovpattedyr, trolig mink som ved et par anledninger ble sett svømmende utover vatnet (Magne Grenne pers. med.). En oversikt over antall reir er gitt i Figur 4.22. Etter fire år uten hekking bygget hekkebestanden seg gradvis opp og nådde hele 116 reir i 1997. Da var det voldsomt tett med reir på de små arealene som holmene utgjør. I 2003 var det bare ett par som hekket, og det var heller ikke noe som tydet på at store antall hettemåker kom til området for å starte hekking denne våren (Magne Grenne pers. med.). Antall par med fiskemåke varierte mellom 0 og 5 disse årene, men det var ingen tydelig korrelasjon mellom antall reir av de to måkeartene. I tillegg har det hekket kanadagås (årlig), brunnakke, stokkand, kvinand, toppand, siland, tjeld, makrellterne og rødnebbterne på disse holmene, som må sies å være en viktig hekkeplass i Hoplavassdraget. Langs nordvestsida av Hoklingen ca midt på vatnet er det ei bukt (Sjuttubotten) med ei lita øy. Også på denne øya hekker en del andearter og kanadagås, og i bukta hekker flere par med horndykker i takrørbeltet.

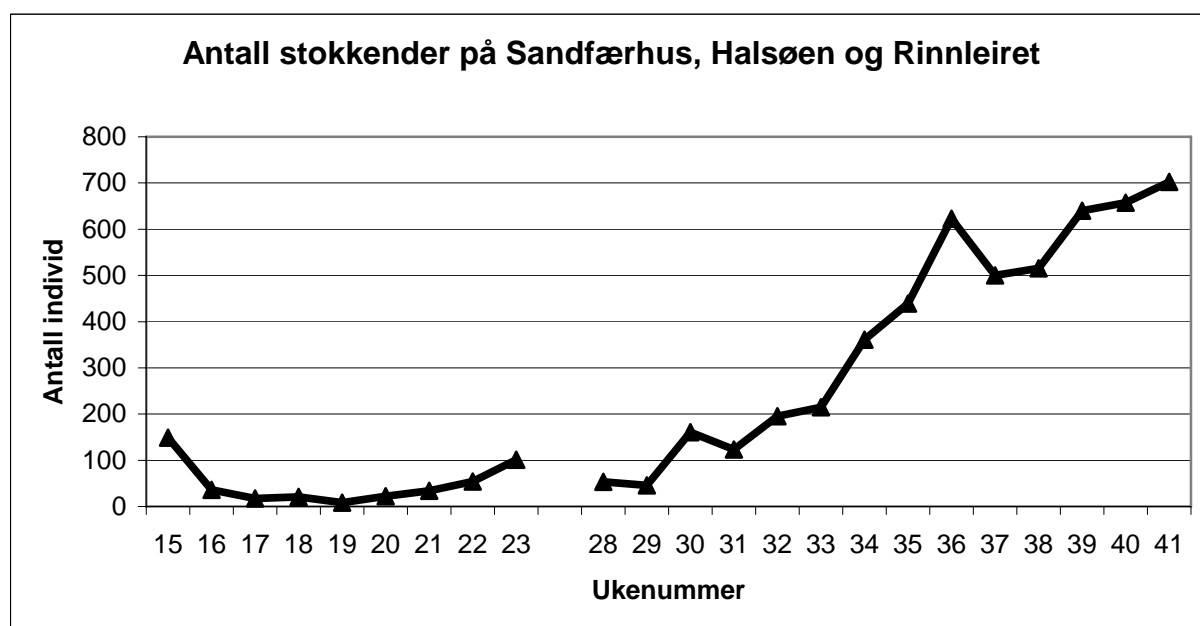

Figur 4.22. Oversikt over antall reir av hettemåke på holmene vest i Hoklingen i perioden 1980 – 2003. I 1983 var det flere reir, men bare ett reir med egg. Reirene uten egg var plyndret, trolig av mink.

4.4. Sammenligning med endringer i marine våtmarksområder.

Figur 4.10 viser hvordan antall stokkender i Høplavassdragets fem presenterte vatn endret seg gjennom sesongen 1999. Tilsvarende tellinger er også gjennomført i marine områder det samme året og stort sett de samme ukenumre, nemlig på Sandfærhus og Halsøen i Stjørdal kommune, og Rinnleiret i Levanger og Verdal kommuner. Resultatene fra disse tellingene er presentert i Figur 4.23. Fra våren og utover vårparten var forløpet for kurvene i Høplavassdraget og de marine områdene meget likt med høyest antall i uke 15, så avtagende til midten av mai og igjen økende til ut i juni (uke 23). Fra uke 28 og utover var imidlertid forløpet ganske forskjellig. De marine områdene hadde gradvis økning utover høsten til tellingene sluttet ute i oktober (uke 41), mens i Høplavassdraget var antall stokkender avtagende tom. uke 39. Dette viser at stokkender forlater ferskvannsområder og samles i marine grunnvannsområder. I Høplavassdraget økte igjen antall stokkender og med ganske store variasjoner fra uke til uke. Dette er nok fugler som kommer fra andre ferskvannsområder, mellomander i de store vatna i Høplavassdraget, og fortsetter til de marine områdene der antallene øker jevnt hele høsten. I midten av november var Høplavassdraget tømt for stokkender i 1999, men arten kan overvintre når det er isfritt. Kurveforløpet for hver av de tre marine områdene var ganske likt det som framgår av Figur 4.23, med flest fugl i Halsøen (se Husby 2000c for flere detaljer omkring de marine områdene).

Det er her ikke foretatt tilsvarende sammenligninger mellom Høplavassdraget og de marine områdene for andre arter. Resultatene for stokkand viser den nære sammenhengen det er mellom fugler som lever i ferskvannsområdene og i de marine områdene. Antall individ blir større i de marine områdene da slike områder er forholdsvis få og av begrenset omfang, og tar i mot fugler fra store arealer med ferskvann.

Figur 4.23. Antall stokkender talt opp på Sandfærhus, Halsøen og Rinnleiret samlet innen de oppgitte ukenumre i 1999. Stokkandantallet i ferskvann er vist i Figur 4.10 på side 28.

5. Diskusjon

Det er mange fuglearter som er registrert i de fem presenterte vatna i Høplavassdraget. Hammervatnet med sine 175 arter, hadde flest, men Movatnet var ikke langt etter med 135 arter. Det er logisk at det er registrert flest arter ved Hammervatnet, da dette er en klassisk fuglelokalitet besøkt av ornitologer i mange år. Undertegnede er for tiden oppsynsmann for Hammervatnet naturreservat og har vært det siden reservatet ble opprettet. Dette tatt i betraktning er det forbausende mange arter totalt også ved de andre vatna.

For å gi en oversikt over alle vatn med sine ulike delområder, og hvilke kvaliteter de har, er det satt opp en tabell som både tar for seg de fem hovedvatna i denne rapporten i Høplavassdraget, samt noen kommentarer til andre områder (Tabell 5.2). Områdene er gradert fra lavest kvalitet (ingen angivelse) og oppover til høyest verneverdi (nasjonal verneverdi og regional verneverdi; symbol A). For å gjennomføre en slik vurdering er det tatt utgangspunkt i forvaltningens kriterier for vurdering av verneverdi for fugleområder (Fylkesmannen i Nord-Trøndelag 1981, Kaspersen & Einvik 1997 og DN 1999b). Ved våtmarkers verdi for vannfugl er det lagt vekt på følgende momenter:

- Områdets funksjon: Hekkeplass, rasteplass i trekketidene, overvintringsplass, myteplass (fjærfelling), nattkvarter, næringssøk (furasjering) med mer.
- Artsantallet, til ulike tider av året.
- Spesielle og/eller sjedne/truete arter.
- Individantall av hver art og totalt for alle arter.

Det kan også legges vekt på en del andre faktorer for vurdering av verneverdi (Fylkesmannen i Nord-Trøndelag 1981), men de er ikke lagt inn i denne rapporten. Hammervatnet ble vurdert å ha landsdelsmessig verneverdi, altså sterkere enn regional verdi og første trinn etter nasjonal verneverdi (Fylkesmannen i Nord-Trøndelag 1981). Mer konkret kan det tas hensyn til antall hekkende par av ulike arter i forhold til totalbestanden i Norge (Tabell 5.1), men slike data er kun funnet på arter som er knyttet til marine områder. Umiddelbart synes det for undertegnede å vurdere vernestatus litt for høyt etter såpass få hekkende par av de fleste artene som er tatt med i Tabell 5.1, spesielt smålom, grågås og tjeld. For å vurdere mulig vernestatus med tanke på flere arter, er det tatt med norsk bestandsstatus for flere vanlige arter som finnes i Høplavassdraget.

En vitenskapelig undersøkelse av fuglelivet i 47 vassdrag i Norge er nærmere analysert med tanke å bruke antall arter som kriterium for verneverdi (Bevanger 1987). Dette er vassdrag spredt over hele landet, og sammenhengen mellom det totale antall fuglearter observert i et område (S) og arealet av nedbørsfeltet (A) var:

$$S = C * A^z \quad \text{eller} \\ \lg S = \lg C + z * \lg A$$

der C er en konstant som avhenger av dyregruppe som studeres, biogeografisk region og antall arter pr arealenhet, og z er en konstant avhengig av regresjonslinjas stigning. Begge konstanter kan bli funnet gjennom regresjonsanalyser, som igjen kan gjøre det mulig å beregne antall arter en kan forvente å finne i et område. Når antall registrerte arter totalt i et nedbørsfelt blir benyttet som vernekriterium, synes regresjonslinjen med $C = 27,6$ og $z = 0,227$ å være nyttig (Bevanger 1987). Med disse verdiene innsatt i Høplavassdraget nedbørsfelt får vi forventet antall observerte arter:

$$S = 27,6 * 186^{0,227} = 90,4$$

Dette er langt lavere enn det antallet som er registrert i Hoplavassdraget, faktisk lavere enn antall arter registrert rundt hvert av de fem presenterte vatna i vassdraget. I den nasjonale oversikten til Bevanger (1987) må en ha nedbørsfelt på over 700 km² for å ha tilsvarende artsantall som det antallet registrert i Hoplavassdraget. Siden 1987 er det nok observert flere arter også i disse vassdragene, så tallene er ikke helt sammenlignbare lengre.

DN (1999b) sier at områder kategorisert som svært viktig (kategori A) bør være av regional og nasjonal verneverdi. Områder av kategori viktig (kategori B) bør være viktig lokalt og delvis regionalt. De skriver samtidig at det ikke en noen enkel fasit for hvordan slik kategorisering av områder skal gjøres. Når det gjelder rødlistet bør et område kategoriseres til A hvis det forekommer arter med rødlistestatus E, V og R (hhv direkte trua, sårbar, og nasjonalt sjelden). Alle de fem vatna i denne rapporten har arter som jevnlig observeres og hekker tilhørende minst en av disse rødlistestatusene.

Tabell 5.1. Kriterier for vurdering av hekkelokalitetens verdi for enkeltarter fastsatt i forhold til antall hekkende par i et område (Kaspersen & Einvik 1997). Disse tallene er sammenlignet med nasjonal hekkebestand for de ulike artene (Gjershaug m. fl. 1994). Områder med nok antall par etter disse kriteriene er angitt med fete typer Hekkelokalitetene undersøkt her som kommer inn under de ulike kategorier verneverdi er; Ha (Hammervatnet), Hok (Hoklingen), Mov (Movatnet), Mø-Sk (Møssingvatnet – Skordalsdammen), Ho-Sa (Hovatnet – Sagtjern), og Hele betyr hele vassdraget..

Art	Nasjonal hekkebestand (Gjershaug m.fl. 1994)	Minimum antall hekkende par for å få vernestatus på nivå:		
		Internasjonalt	Nasjonalt	Regionalt
Smålom	2.000 – 5.000	6	1 – Mø-Sk	1
Horndykker	1.000 – 1.500		Hele	
Grågås	7.000 – 10.000	51	11	1 – Ha
Kanadagås	1.500 – 2.000			
Brunnakke	3.000 – 6.000			Hele
Krikkand	30.000 – 50.000			
Stokkand	40.000 – 70.000			
Skjeand	100 – 500		Ha	
Toppand	7.000 – 10.000			Hele (Ha)
Kvinand	10.000 – 20.000			
Siland	10.000 – 30.000			
Laksand	1.000 – 5.000			Mov, Hok
Sivhauk	0 – 1		Ha	
Sothøne	500 – 2.000		Ha	
Trane	1.000 – 1.500			Ha, Ho-Sa
Tjeld	30.000 – 50.000	51	11	6 Hele
Rødstilk	40.000 – 80.000	51	11	6 Hele
Fiskemåke	100.000 – 200.000	501	101	51 - Ha
Hettemåke	20.000 – 30.000	501	101 – Hok	51

Tabell 5.2. Forslag på verneverdi ut fra DN kriterier (1999b) i ulike deler av Hoplavassdraget. Verneverdi er vurdert til verneverdi på nivå: A (nasjonalt og regionalt) eller B (regionalt og lokalt). Klassifiseringen er vurdert ut fra kriterier nevnt foran og ved en sammenligning med Hammervatnet naturreservat som ble fredet i 1984.

Vatn	Delområde	Verneverdi	Kommentar
Hammervatnet	Naturreservatet	A	Trekkområde, hekkeområde, myteområde. Mange for landsdelen sjeldne arter
	Øyene og holmene ved Støa	A	Viktig hekkeområde for gjess, ender, vadere og fiskemåke – stor tetthet av fugl
	Langs sørsida av Hammerøya	A	Takrørbeltene er hekkeområde for horndykker, sothøne, trane og sivhauk
	Hammerøya	B	Hekkeområde for storlom, ender, gjess, vadere og fiskemåker
Nesvatnet	Bukta ved Ringstad	B	Trekk-, hekke- eller myteområde for ender, kanadagås, sangsvane, sothøne og horndykker
Lynvatnet	Hele vatnet	B	Viktigste område for storlom, fiskemåke, og spesielt for gjess om høsten. Hekkeområde for horndykker og flere andearter.
Movatnet	Bukta ved Sandvika		Hekkende horndykker og noe ender har tilhold her
	Utløpet Burelva	A	Mye gjess, ender og vadere, spesielt i trekktida
	Fra Sørmo til Nes	A	Stort område med hekkende horndykker, knoppsvane og ender. Sjeldne andearter ble registrert her
	Utløpet av Grønningselva	A	Mye fugl ved de få besøkene som er gjort her, både i vatnet og det fuktige landområdet rundt.
	Vinan, utløpet Haugaelva	B	Horndykker og ender hekker
	Bettjinn		Fast kvinandplass, ellers lite fugl
	Strømmen		Trekkområde
Hoklingen	Holmene (i vest)	A	Hekkeområde for horndykker, kanadagås, ender, hettemåke, fiskemåke, terner og vadere. Meget stor tetthet
	Røstadvika		Hekkende horndykker og noe ender
	Sjuttubotn	B	Hekkeområde
Hovatnet – Sagtjønna		A	Viktig hekkeområde for spetter (Husby 2000a). Her hekker også trane, storlom og rovfugl
Møssingvatnet - Skordalstjønna		B	En del hekkende vadere og ender, og ganske sikkert smålom. Status kanskje høyere fordi smålom hekker her (Tabell 5.1)?

Tabell 3.1 gir en oversikt over hvilke arter som er registrert i de ulike vatna og deres rødlistestatus. Det var fra 11 til 30 rødlistearter og ansvarsarter registrert i og ved de ulike vatna, med Hammervatnet og Movatnet høyest med over 20 arter hver. Sjeldne besøk eller kanskje bare ett besøk av en rødlisteart tilsier at området har liten betydning for denne arten sammenlignet med om arten skulle raste her hvert år eller kanskje til og med hekke. Tabell 5.3 oppsummerer hvilke rødlistearter og ansvarsarter de ulike vatna har forholdsvis stor betydning for.

Tabell 5.3. Oversikt over rødlistearter de ulike vatna er spesielt verdifulle for, og hvorfor angitt med hekkeplass (H), sannsynlig hekkeplass (h) eller furasjeringsplass (F).

Informasjonen er hentet fra Tabell 3.1.

Art	Hammervatnet	Nesvatnet	Lynvatnet	Hoklingen	Movatnet
Smålom	F			F	F
Storlom	H		F	F	H
Sangsvane	F	F	F	F	F
Skjeand	H	h			
Siland	H		H	H	H
Hønehauk	H	H		H	H
Trane	H				
Rødstilk	H	H	H	H	H

Ved å sette inn antatt størrelse på den norske hekkebestanden (Gjershaug m. fl. 1994) for flere arter som er funnet hekkende i Hoplavassdraget (Tabell 5.1), synes det klart at vassdraget som helhet må få temmelig høy vernestatus. Flere områder både i Hammervatnet og i Movatnet er meget verdifulle områder for mange arter, og holmene vest i Hoklingen er det området med tettest hekkebestand i hele vassdraget. Ellers er det påfallende at de ulike vatna utfyller hverandre med at de har størst betydning for ulike arter. Ved å frede en bit av Hammervatnet og ikke noen arealer i de andre vatna, har en derved prioritert noen arter framfor andre uten at det skulle være noen grunn til det. Spesielt er fredningen av de viktigste hekkeplassene lavt prioritert i Hoplavassdraget.

Hammervatnet naturreservat var beste lokalitet for gråhegre, brunnakke, sjeldne gressender, toppand, sjeldne dykkender og sothøne. Lynvatnet hadde størst betydning for horndykker, fiskemåke og spesielt gjess, men hadde brukbare andeler for flere andre arter/artsgrupper.

Movatnets verneverdi er høy, og ved å sammenligne Hammervatnet naturreservat (eller større del av vatnet for lommer) med Movatnet ved opptellingene i 1999, ble det for følgende arter/artsgrupper sett flere fugl (sum av alle uketallene) i Movatnet: Lommer*, horndykker, gjess, krikkand*, stokkand*, kvinand*, siland*, laksand*, og de fleste vaderarter*. De artene merket med * var sett i høyest antall i Movatnet av alle de fem vatna i vassdraget. Også måker og terner var jevnt over vanligere i Movatnet enn i Hammervatnet. Hoklingen hadde flest observasjoner av hettemåke og terneartene makrellterne og rødnebbterne, og disse artene har jo en viktig hekkeplass her.

Ellers er det tydelig å se at for mange arter utgjør de ulike vatna totalt en helhet i sommersesongen, og enkelte individ/flokker er observert å flytte mellom.

De marine områdene i østlige deler av Trondheimsfjorden som er gitt Ramsar-status på grunn av sitt rike fugleliv, er fullstendig avhengig av stor reproduksjon i slike ferskvannslokaliteter som omtalt i denne rapporten. Selv om det er store arealer av ferskvann rundt omkring i landet, er det noen av dem som utmerker seg som ekstra rike og verdifulle. Det er spesielt viktige hekkeområder i Hammervatnet og Hoklingen som bør få økt vernestatus, samt østlige deler av Movatnet som på mange måter har de samme kvaliteter som Hammervatnet naturreservat. Områdene rundt Sagtjern – Haukåsen sin høye verdi er presisert tidligere (Husby 2000a).

Mange områder i Hoplavassdraget er altså verd å ta vare på. Kommunal forvaltning har et stort ansvar her, og noen kommuner har store mengder med høyverdige lokaliteter for biologisk mangfold mens i andre kommuner er det lite. I Levanger er det mange rike og spennende lokaliteter, og bare i Hoplavassdraget er det minimum seks ulike hekkelokaliteter for hønsehauk (Husby 2003). Det er her også flere vatn og tjern med salamander, samt flere elver i vassdraget med elvemusling, dyregrupper som så langt er dårlig undersøkt. Vurderingene i denne rapporten er kun ut fra kvaliteter som områdene har for vannfugl.

6. Litteratur

- Bevanger, K. 1987. Number of bird species used for selection of protected areas. *Fauna norv. Ser. C, Cinclus 10*: 45-52.
- DN. 1999a. Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. *DN-rapport 1999-3*:1-162.
- DN. 1999b. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok 13*: 1-238 + 6 vedlegg.
- Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. 1981. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Nord-Trøndelag fylke. *Fylkesmannen i Nord-Trøndelag 1981*:1-130.
- Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. 1994. Norsk fugleatlas. Hekkefuglenes utbredelse og bestandsstatus i Norge. *Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu 1994*. 551 s.
- Husby, M. 1994. Ornitologisk rapport for Hammervatnet. Med hovedvekt på naturreservatet med nærmeste landområder. *Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 12 – 1994*: 1-80.
- Husby, M. 2000a. Fuglene i Levanger. *Høgskolen i Nord-Trøndelag. Utredning nr. 14. Steinkjer 2000*: 1-79.
- Husby, M. 2000b. Status for rødlistede fuglearter og forslag til forvaltning av fugl i Levanger kommune. *Høgskolen i Nord-Trøndelag. Utredning nr. 22. Steinkjer 2000*: 1-35.
- Husby, M. 2000c. Ny E6 gjennom Sandfærhus våtmarksområde: Effekter på fugl. *Høgskolen i Nord-Trøndelag. Forskningsrapport nr 3. Steinkjer 2000*: 1- 54.
- Husby, M. 2003. Hekkestatus for noen hønsehauklokaliteter i Levanger og Verdal kommuner i 2003. *Høgskolen i Nord-Trøndelag. Notat unntatt offentlighet*: 1-18.
- Kaspersen, T. E. & Einvik, K. 1997. Utkast til verneplan for sjøfuglområder i Nord-Trøndelag. *Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvernavdelingen. Rapport nr 3 - 1997*: 1-221.
- LRSK Nord-Trøndelag. 2001. Fugler i Nord-Trøndelag 2000. Rapport fra LRSK/Nord-Trøndelag (lokal rapport- og sjeldenhetskomité i Nord-Trøndelag). *Trøndersk Natur 28*: 21-33.